ZSF
SPRAVODAJCA
ZVÄZU SLOVENSKÝCH FILATELISTOV
www.slovenskafilatelia.sk
ISSN 1338-2098
2013/4

Šťastné a veselé Vianočné sviatky a mnoho úspechov v novom roku

UMENIE 2013

VIANOCE 2013

2013, 11. 10. * **Slovenské minerály** (Ochrana prírody) * príležitostné známky * N: K. Felix, R: F. Horniak * OTp+OF PTC, Praha * PL: 3 ZP + 3 ZP, TF: OF 1 PL, OTp 1 PL * papier FLA * RZ 11 ¾ : 11 ½ * FDC N: K. Felix, R: F. Horniak, OTp TAB * náklady: po 180 tis. (60 tis. PL)

548) Drahý opál z Dubníka

549) Žezlový kremeň zo Šobova

548	**0,60 € viacfarebná**	**0,60**
549	**0,60 € viacfarebná**	**0,60**
548-549	Séria (2)	1,20
548-549	PL (115 x 165 mm)	3,60
548	FDC	1,50
549	FDC	1,50
548	CM	0,96
549	CM	0,96
Sútlače		
548-549		1,20
549-548		1,20
548-549-548		1,80
549-548-549		1,80

2013, 4. 11. * **Vianočná pošta 2013** * príležitostná známka * N: E. Korkovánová, GÚ: A. Ferda * OF PTC * PL: 8 ZP + 8 K, TF: ? (A); ZZ: 10 ZP, TF: 6 ZZ (B) * papier FLA (A), samolepiaci FLA (B) * HZ 11 ¼ : 11 ¾ (A), vlnitý výsek 15 : 16 ½ (B) * FDC N: M. Ivaničová, OF Kasico * náklad: 168 tis. (A), 540 tis. (B, 54 tis. ZZ)

550) Víťazná vianočná detská kresba

550 A	**0,45 € viacfarebná, známka z PL**	**0,45**
550 B	**0,45 € viacf., známka zo zošitka**	**0,45**
550	FDC	1,35
550	ZZ	4,50
Kupóny		
550 A PL (130x208 mm)		3,60
550 KĽa s kupónom „RND“		0,45
550 KĽb s personalizovaným kupónom		---
550 KPa s kupónom „RND“		0,45
550 KPb s personalizovaným kupónom		---
550 KĽa+ KPa s kupónmi „RND“		0,45
550 KĽb+ KPb s personalizovanými kupónmi		---
550 Sa s kupónom „RND“		0,90
550 Sb s personalizovaným kupónom		---
550 PLa s kupónmi „RND“		0,90
550 PLb s personalizovanými kupónmi		---

Poznámka

Papier známok obidvoch úprav má vôňu pečeného jablka.

Titulná strana obálky

UMENIE 2013: **Ján Jakub Stunder** (1759 – 1811). Gróf Ján Hadik načrtáva Stunderov portrét. Rytec: František Horniak. **Martin Martinček** (1913 – 2004). Po dojení 1964. Rytec: Rudolf Cigánik, akad. maliar. Po prvý krát v slovenskej známkovej tvorbe je fotografia transformovaná do rytiny (ljf).
VIANOCE 2013: **Ľudové motívy v diele Ľudovíta Fullu** (1902 – 1980). Výtvarný návrh na motív drevorezu Narodenie (1940) vytvorila Mgr. art. Marianna Žalec – Varcholová.

Vydáva ZSF v Bratislave pre vnútornú potrebu

Adresa redakcie:
Sekretariát ZSF
Radlinského 9
812 11 Bratislava

Tel.: 02/524 447 37
Mobil: 0911 289 346
Fax: 02/524 447 37
CNS Tel.: 02/524 447 37

Redakčná rada:
Ľubomír Floch - predseda
Zdeněk Baliga, Ján Mička, Jozef Oško, Rastislav Ovšonka, Jozef Vangel

Redakcia:
Zdeněk Baliga - šéfredaktor
Ladislav Hölc, Iveta Valašková

Obálku navrhol:
Ľubomír Floch

Grafická úprava:
Vydavateľstvo a grafické štúdio JADRO
mobil: 0915 80 50 20
WEB: www.jadro.sk

Ročník: XV.

Číslo: 4/2013

Náklad: 400 ks

Strán: 36

Uzávierka: 5.12.2013

Dané do tlače: 10.12.2013

Vyšlo: 16.12.2013

ISSN 1338-2098

Úvodník
Zase sme o rok skúsenejší 4

Dokumenty ZSF
Uznesenie z Rady ZSF zo 7.12.2013 5

Slovenská známka
Emisný plán slovenských poštových známok na rok 2014 ... 6
Grand Prix de l´Exposition WIPA 2012 - SLOVENSKO získalo 4. miesto 7
Rok Martina Martinčeka ukončený 9
Svetový deň pošty 2006 – Poštové použitie neplatných FDC 11

Poštová história
Pošta vo Vysokých Tatrách 13
Zabudnutý poštár z Nitrianskej župy 16
Zaujímavý historicko - (poštový?) dokument 17

Výstavy a kongresy
29. FEPA kongres. Smerovanie a vývoj filatelie 18
Vidieť Rio a neumrieť… BRASILIANA 2013 21

Z klubov a regiónov
Ešte k XXX. Dňom filatelie Slovenska v Bytči 23
Konferencia „Odkaz vierozvestov Cyrila a Metoda dnešku aj filatelisticky“ 24
Výstava CLUB ACTIVITY 2013 24
Nikto nebude zabudnutý! 25

Recenzie
Tatranské XIX. storočie a jeho osobnosti 26

Spoločenská kronika
Ocenenie práce filatelistov 27
Dvanásť zvedavých otázok o slovenskej známkovej tvorbe 28
Norbert Feiner - laureát Ceny ZSF 33
Jubileum Dr. Andreja Janovského 34
Sedemdesiatiny Mgr. Mikuláša Vavruška 34
Blahoželáme 34

Inzercia
Inzercia ZSF 34

Zase sme o rok skúsenejší

Áno, milí čitatelia, v rukách držíte posledné tohtoročné číslo nášho Spravodajcu, a nám (redakcii) nastáva úloha zbilancovať tento ročník. Náš pohľad si prečítate v budúcom čísle, ale my sa hlavne potešíme na vašu bilanciu ročníka. Prosím, zamyslite sa nad našim periodikom a napíšte nám, čo sa Vám páčilo, čo by ste chceli zlepšiť a o čom by ste si radi prečítali.

Na ostatnej Rade ZSF bola podrobne prebraná koncepcia vydávania nášho periodika. Jeho štruktúra by sa nemala meniť. Bude v ňom však venovaný väčší priestor pre odborné príspevky, ako aj metodické príspevky k tvorbe exponátov. Veď svetová filatelia sa mení a my by sme nemali zaostávať za týmto vývojom. Odborné a metodické články nám budú dodávať členovia odborných komisií ZSF podľa odbornej problematiky. Vo veľmi konštruktívnom jednaní s vedúcimi pracovníkmi POFISu sme sa zhodli aj na rubrike, kde sa Vy budete prostredníctvom redakcie pýtať na otázky týkajúce sa slovenskej známkovej tvorby, vydávania známok a nových filatelistických produktov, a pracovníci POFISu sa Vám budú snažiť na nich komplexne odpovedať.

Presne v tomto duchu je koncipované aj toto číslo Spravodajcu. Pokúsili sme sa doň vložiť odborné články so Slovenskej poštovej známky aj z Poštovej histórie. Tiež v ňom nechýba rubrika našich otázok na Slovenskú známkovú tvorbu a vydavateľskú činnosť Slovenskej pošty, a. s., ktoré sme položili Mgr. Martinovi Vančovi, PhD., vedúcemu POFISu. Verím, že odpovede Vás zaujmú a navodia u Vás ďalšie otázky.

Možno Vás prekvapí, že v terajšom čísle nie je vyhlásená Anketa o najkrajšiu slovenskú poštovú známku roku 2013. Tu môžeme prehlásiť, že Anketa bude, ale bude vyhlásená až v budúcom čísle Spravodajcu. Je to z dôvodu, že ju chceme pripraviť v užšej spolupráci so Slovenskou poštou, a. s.. Samozrejme, že termín zasielania odpovedí sa predĺži do leta, takže nemusíte mať žiadne obavy, že by ste ho premeškali.

Pre nasledujúci ročník máme pre Vás pripravený aj zaujímavý seriál z oblasti námetovej filatelie od renomovaného námetára pána Ing. Jána Maniačka st.. Je z jeho úspešného exponátu o Milanovi Rastislavovi Štefánikovi.

Záverom chcem Vám popriať príjemné čítanie tohto čísla.

V mene svojom, ako aj v mene celej redakcie a redakčnej rady Vám prajem príjemné prežitie Vianočných sviatkov, veľa šťastia, zdravia, osobnej a pracovnej pohody v novom roku a ďalšie zberateľské úspechy pri našej spoločnej záľube – filatelii.

Zdeněk Baliga
vedúci redaktor

UZNESENIE

z IX. zasadnutia Rady ZSF konaného dňa 7. 12. 2013 v Bratislave

A) BERIE NA VEDOMIE

1) Plnenie rozpočtu ZSF do 22. 11. 2013.
2) Správy odborných komisií ZSF.
3) Diskusné príspevky predsedov odborných komisií.
4) Návrh Projektu filatelistickej výstavy GALAFILA 2014 s pripomienkami na doplnenie.
5) Vyhodnotenie Zmluvy o spolupráci so SP., a. s. za rok 2013.
6) Návrh Zmluvy o spolupráci so Slovenskou poštou, a. s. na rok 2014.
7) Zloženie výboru FEPA na Kongrese v Madride.
8) Návrh projektu XXXI. DFS v Poprade roku 2014.

B) SCHVAĽUJE

1) Udelenie Ceny ZSF za rok 2012 pánovi Norbertovi Feinerovi.
2) Udelenie ČO ZSF:

   Zlatý ČO ZSF
   Ladislav Čenger KF 52-22 Levice
   Gabriel Kostolányi KF 52-22 Levice
   Arpád Mészáros KF 52-22 Levice
   Ing. Ladislav Fekete KF 52-25 Galanta
   Evžen Dofek KF 52-10 Trenčín
   Ján Fabuš KF 52-10 Trenčín.

   Strieborný ČO ZSF
   Peter Mesároš KF 52-06 Nové Zámky
   Jiří Egg KF 52-19 Trenčín
   Mgr. Vladimír Zvalený riaditeľ TOS Trenčín
   Vladimír Škultéty SP, a. s.
   Ing. Zuzana Mokrášová SP, a. s.
   Ing. Igor Gunár KF 52-10 Trenčín
   Milina Loneková KF 52-10 Trenčín
   Marián Žák KF 52-10 Trenčín.
3) Národného komisára na filatelistickú výstavu HUNFILA 2014 Ing. Pétera Csicsaia.
4) Návrh náplne, rozdelenie úloh pri príprave Spravodajcu ZSF pre rok 2014.
5) Zasadnutia Rady ZSF v roku 2014: 1. marca, 7. júna, 6. septembra a 6. decembra.
6) Garanta výstavy GALAFILA 2014 Miroslava Ňaršíka.

C) UKLADÁ

1) Pripraviť Plnenie rozpočtu ZSF za rok 2013 a návrh rozpočtu ZSF na rok 2014.
   Zodpovední: pani I. Valašková, pani B. Kőglerová a pán J. Moravčík
   Termín: 15.02.2014
2) Pripraviť Zmluvu o spoluprácu so Slovenskou poštou, a. s. na rok 2014.
   Zodpovední: členovia Rady ZSF
   Termín: 15.01.2014
3) Uskutočniť členské schôdze KF ZSF.
   Zodpovední: výbory KF ZSF
   Termín: 31.03.2014

Príjemné prežitie Vianoc,
veľa šťastia, zdravia a zberateľských úspechov Vám praje
sekretariát a Rada ZSF

Emisný plán slovenských poštových známok na rok 2014

Dátum vydania	Názov emisie	Nomin. hodnota	Rozmery (mm)	Forma TL	Počet na TL
2.1.	Kultúrne dedičstvo Slovenska: Synagóga v Leviciach	0.65€	22x26,5	TL	100
15.1.	XXII. Zimné olympijské hry v Soči	0.90€	44,1x26,5	TL	50
15.1.	XI. Zimné paralympijské hry v Soči	0.90€	44,1x26,5	TL	50
14.2.	Medzinárodný rok kryštalografie	1.00€	44,1x26,5 +k22+26,5	TL	30+k
10.3.	Veľká noc 2014: Ukrižovanie – vitráže obdobia romantizmu	0.45€	26,5x33,9	TL	50
31.3.	Osobnosti: Štefan Osuský (1889 – 1973)	0.80€	33,9x26,5	TL	50
17.4.	Technické pamiatky: Historické motocykle – Manet M90	1.10€	44,1x26,5	TL	50
17.4.	Technické pamiatky: Historické motocykle – Jawa 05/550 Pionier	1.25€	44,1x26,5	TL	50
5.5.	EUROPA 2014: Národné hudobné nástroje	0.90€	44,1x26,5	UTL	8
23.5.	Osobnosti: Pavol Horov (1914 – 1975)	0.45€	33,9x26,5	TL	50
6.6.	Známka s personalizovaným kupónom: Liečivé rastliny	T2 50g	26,5x33,9 +k26,5x33,9	UTL	8+8 k
27.6.	Dejiny colníctva	1.50€	44,4x54,4	HA	1
28.7.	Historické výročia: Pocta pamiatke padlým v 1. svetovej vojne	0.65€	44,1x26,5	UTL	10
28.8.	Slovenské národné povstanie	0,65€	37,5x37,5	TL	35
19.9.	Krásy našej vlasti: Sobášny palác v Bytči	1.30€	44,1x26,5	UTL	8
26.9.	Osobnosti: Andrej Hlinka (1864 – 1938)	0.80€	27,2x34,2	UTL	4
5.10.	90. výročie konania Medzinárodného maratónu mieru v Košiciach	0.45€	44,1x26,5	TL	50
10.10.	Ochrana prírody: Národná prírodná rezervácia Sitno – Roháč veľký	0.80€	44,4x26,5	HA	1
10.10.	Ochrana prírody: Národná prírodná rezervácia Sitno – Nosorožtek obyčajný	0.80€	44,4x26,5		1
14.11.	Vianoce 2014: Narodenie – vitráže obdobia romantizmu	0.45€	26,5x33,9	TL	50
25.11.	UMENIE: Alojz Stróbl (1856 – 1926)	1.25€	44,4x54,4	HA	1
25.11.	UMENIE: Peter Michal Bohúň (1822 – 1879)	1.25€	44,4x54,4	UTL	4
5.12.	Deň poštovej známky: Severín Zrubec (1921 – 2011)	0.60€	44,1x26,5 +k22+26,5	TL	30+k

Emisný plán aktualizovaný: 21. 10. 2013; Vysvetlivky: TL: tlačový list; UTL: upravený tlačový list; HA: hárček: kupón; ZZ: známkový zošitok

Grand Prix de l´Exposition WIPA 2012 SLOVENSKO získalo 4. miesto

Tradičná, 12 členná komisia posúdila (21. 10. 2013) najkrajšie známky 70 - tich poštových správ z celého sveta prihlásené do súťaže Grand Prix de l´Exposition WIPA 2012.

Prvé miesto udelila švajčiarskej známke „Netopier hnedý“ a tým ju považujeme za najkrajšiu známku sveta roka 2012. Známka ma v hárčeku netradičné zúbkovanie, ktoré obteká profil letiaceho netopiera.

Umiestnenie na prvých 10 miestach je nasledujúce:

1. Miesto Švajčiarsko. Netopier hnedý, 6.10.2012, Mi. No. 2261, (Bl.50), hárček 100 Rp, (91 bodov).

2. Hongkong. Rok draka, 14.01.1012, MiNo. 1660, (Bl.238), hárček, 50 HK dolárov, (82 bodov).

3. Maďarsko. 100 rokov od potopenia Titaniku, 13.04.2012, Mi.No 5552, 5553, (Bl.345), hárček 2x 800 Ft. (79 bodov).

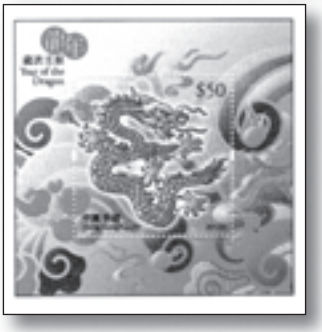

4. Slovensko. Ochrana prírody: Národný park Nízke Tatry, 12.10.2012, Pofis 524, 525, hárček 2 x 0,70 €.

5. Česká republika. 6. Ukrajina. 7. Izrael. 8. Lichtenštejnsko. 9. Macao. 10. Srbsko.

O výsledkoch voľby informoval časopis rakúskych filatelistov Die Briefmarke 61 (12), 69, 2013, z ktorého sme prevzali aj vyobrazenie víťazných známok 1 - 3.

Autorkou výtvarného návrhu slovenskej emisie je Kamila Štanclová, akad. mal. Autorom líniovej rozkresby známky je Doc. Martin Činovský ArtD., akad. maliar, známku vyryl Rudolf Cigánik. akad. mal.

Ľubomír Floch

Ofsetová tlač známok Slovenska a výrobné chyby

Rudolf Šulej

Technika tlače známok je známa od klasických (kameňotlač, kníhtlač, rotačná oceľotlač, oceľotlač z plochy), po modernejšie druhy tlače (ofsetová tlač, ofsetová tlač v kombinácii s OTr, a OTp, termo razba, reliéfna tlač, plastová lentikulárna samolepiaca fólia a ďalšie).

V článku sa budem venovať známkam tlačených ofsetovou technikou a ich výrobným chybám, ktoré pri tlači vznikajú (bie-

le a farebné krúžky, farebné škvrny a pod.). Tieto výrobné chyby sú náhodné a vyskytujú sa len v časti nákladov známok.

Princíp ofsetovej tlače

Názov ofset pochádza z jedného z významov anglického výrazu set-off (neskôr aj v podobe offset), a to významu (mierne) otlačenie, obťah. Ofset je vo svete najpoužívanejšou tlačovou technikou a má takmer univerzálne použitie. Pri tomto type tlače sú tlačiace i netlačiace prvky formy prakticky v jednej rovine. Selektívny prenos farby zabezpečujú rozdielne fyzikálnochemické vlastnosti tlačiacich a netlačiacich prvkov. Netlačiace prvky neprenášajú farbu v dôsledku existencie slabej povrchovej vrstvy. V súčasnosti existuje ofsetová tlač s vlhčením a bez vlhčenia, t.j. tlač s nepriamym prenosom farby z formy na papier cez prenosový (ofsetový) valec. Pri ofsetovej tlači s vlhčením sa na netlačiace miesta opakovane nanáša tenký film vodného vlhčiaceho roztoku, ktorý zabraňuje priľnutiu olejofilnej (mastnej) farby pri navaľovaní na tlačovú formu (1).

Prvá slovenská známka tlačená kombinovanou technikou (OTp + OF) bol hárček „*Ochrana prírody – Hríby*“, Pofis č. 128-130 (17. 9. 1997) v tlačiarni Poštovní tiskárna cenin Praha, a. s. (PTC).

Prvá známka tlačená len ofsetovou technikou bola na Slovensku vydaná 30. 5. 2003 v emisii 3. miesto na MS v ľadovom hokeji, Fínsko 2003, Pofis č. 297 v tlačiarni Walsall Security Printed Ltd., Veľká Británia (WSP). V rovnakej tlačiarni vznikla 7. 9. 2003 aj emisia Ján Pavol II, Pofis č. 307. Známky vydané v rokoch 2004 až 2007 boli tlačené väčšinou len ofsetom a okrem tlačiarne WSP boli zhotovené aj v tlačiarni Cartor Security Printing, Francúzsko (CSP). Názov „Cartor“ je odvodený od Carte d'Or - symbol dokonalosti a kvality. Tlačiareň sa špecializuje na tlač vysoko kvalitných poštových známok, čo sa o kvalite tlačených známok pre Slovensko nedá povedať (Pofis č. 344, 347, 348, 355, 366 a 370). Tlačiarenská spoločnosť CSP bola založená v roku 1974 v L'Aigle v Normandii a v súčasnosti sídli v mestečku La Loupe, južne od Paríža. Špecializované tlačiarne WSP a CSP patria do jednej skupiny tlačiarní Internacional Security Printers, Ltd., Londýn. Na známkach vytlačených týmito tlačiarňami môžeme nájsť väčšinu výrobných chýb slovenských známok tlačených ofsetom.

Výrobné chyby známok tlačených ofsetom, ktoré nie sú uvedené v špecializovanom katalógu fy. Zberateľ „Slovensko 1993 – 2012“:

Slovakia Summit 2005, Pofis č. 348 ružový krúžok ZP

bledomodrý krúžok s červeným stredom na ZP 13 (2).

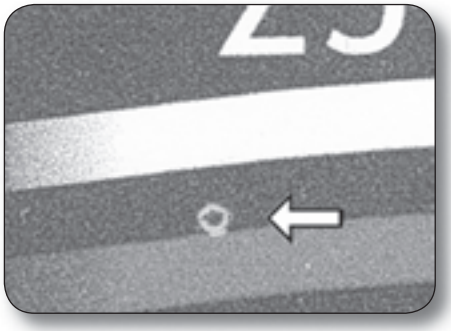

Deň poštovej známky, Pofis č. 367, ružový krúžok ZP 54 (kupón)

V roku 2006 a 2007 tlačila známky ofsetom aj tlačiareň Állami Nyomda Nyrt, Maďarsko (ÁN). Tieto známky vykazujú minimum výrobných chýb. V druhej polovici roku 2007 sa slovenské známky začali tlačiť ofsetom v tlačiarni PTC Praha, ktoré sa v tejto tlačiarni tlačia doposiaľ. Je katalogizovaných len niekoľko výrobných chýb.

Nové poznatky

Osobnosti: Gorazd Zvonický (1913 – 1995), Pofis č. 543

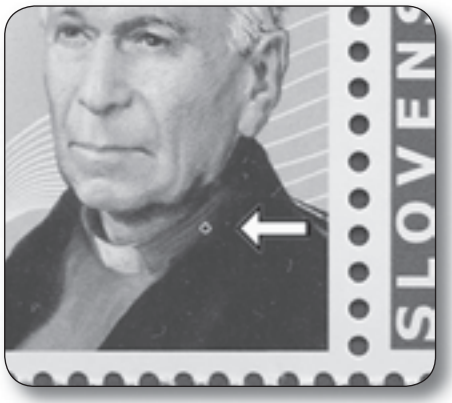

-ružový krúžok ZP 1/6

-žltá oblúkovitá čiarka ZP 2/6

-žltá škvrna ZP 3/31

Vianočná pošta 2013, Pofis č. 550

PL „A“, modrá škvrna DCH ZP 6 (kupón) (2)

PL „B“, žltá škvrna na pravom okraji vpravo od ZP 8

PL „C“, žltý krúžok v PDR ZP 8 (kupón) (2)

Na PL „D“ neboli doposiaľ zistené výrobné chyby (2).

Použitá literatúra:

(1) www.gibon.sk (http://www.gibon.sk/page20/page20.html)

(2) ústna informácia od M. Gereca

Rok Martina Martinčeka ukončený

V reprezentačných priestoroch Liptovskej galérie P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši sa konala inaugurácia poštovej známky, venovanej dielu známeho slovenského fotografa Martina Martinčeka pri príležitosti jeho 100. výročia nedožitých narodenín.

Slávnostný akt sa uskutočnil v deň vydania poštovej známky 29. novembra 2013 o 14.00 hodine za účasti Ing. Jarmily Brichtovej, riaditeľky odboru poštových služieb Ministerstva dopravy SR, Mgr. Martina Vanču PhD., vedúceho Pofisu, akademického maliara Rudolfa Cigánika, autora poštovej známky, Miroslava Ňaršíka, predsedu ZSF, MUDr. Alexandra Slafkovského primátora mesta Liptovský Mikuláš, Ing. Jozefa Repaského viceprimátora Lipt. Mikuláša,

členov rady ZSF, zástupcov klubov filatelistov a početných hostí kultúrnych a spoločenských organizácii.

Program moderovala Alida Hyžnajová, metodička Liptovskej galérie P. M. Bohúňa. Po úvodných slovách a privítaní hostí odovzdala slovo PhDr. Zuzane Gažíkovej kurátorke výstavy fotografií Martina Martinčeka. Vo svojom vystúpení spomenula význam diela Martinčeka.

Celý rok sa niesol v duchu tohto velikána čiernobielej fotografie. Oslavy začali otvorením výstavy fotografii v Múzeu Janka Kráľa v Lipt. Mikuláši, ktoré založil a bol jeho prvým riaditeľom. Spomienku na svojho rodáka si pripomenula aj jeho rodná obec Liptovský Peter. Liptovská galéria P. M. Bohúňa v letných mesiacoch pripravila pre širokú verejnosť výstavu z celoživotného diela fotografií čiernobielej a farebnej fotografie. A dnes inauguráciou jeho známky končíme Rok venovaný Martinčekovi, dodala pani Gažíková na záver svojho vystúpenia.

Mgr. Vančo vo svojom vystúpení ocenil náročnú grafickú prácu Rudolfa Cigánika pri realizácii poštovej známky, obálky prvého dňa vydania, príležitostnej tlače. Pripomenul dôvod vydania tejto známky. Spomenul emisie Umenia, ktoré pravidelne sú vydávané od roku 1965 ešte za spoločného štátu Československo.

Primátor mesta Liptovský Mikuláš MUDr. Alexander Slafkovský vysoko ocenil to, že známková tvorba pamätá aj na významné osobnosti nášho kultúrneho a spoločenského života. Martin Martinček bol čestným občanom nášho mesta. Elegantný pán, ktorého poznali všetci mikulášťania ostane v pamäti nás všetkých. Poďakoval Slovenskej pošte, a. s., Liptovskej galérii, ale hlavne agílnemu Klubu filatelistov v Lipt. Mikuláši, ktorý prostredníctvom poštových známok zviditeľňuje naše mesto.

Dr. Jozef Oško spomenul, že je to už šiesta inaugurácia za posledných 10 rokov a siedma nás čaká o týždeň v Galérii Rumanského. Poďakoval Slovenskej pošte, a. s. za pomoc a sponzorstvo pri realizácii a výrobe poštovej príležitostnej pečiatky, autorovi pečiatky Adrianovi Ferdovi, akademickému maliarovi Rudolfovi Cigánikovi, autorovi poštovej známky, Pošte 1 Lipt. Mikuláš, Mestskému

úradu Liptovský Mikuláš, a Liptovskej Galérii P. M. Bohúňa a ZUŠ v Liptovskom Mikuláši za pomoc pri realizácii tohto podujatia.

Slávnostný akt uvedenia poštovej známky vykonali Ing. Brichtová, Mgr. Vančo, Rudolf Cigánik a MUDr. Slafkovský, originálnym spôsobom vlastným Martinčekovi a to kúskami filmu.

Program bol spestrený vystúpením hudobného telesa ART COLLEGIUM NICOLAUS, učiteľov ZUŠ Jána Levoslava Bellu v Lipt. Mikuláši.

Na záver pani Hyžnajová poďakovala všetkým za pomoc a účasť a pozvala prítomných na prehliadku výstavy a ostatných zbierok galérie, ako aj na zakúpenie poštových cenín a celín u poštovej priehradky.

Po skončení programu bola autogramiáda s akademickým maliarom Rudolfom Cigánikom.

Dr. Jozef Oško

Svetový deň pošty 2006 – Poštové použitie neplatných FDC

Ján Mička

Slovenská pošta oslávila svoj deň v roku 2006 naozaj originálne. V pondelok 9. októbra dostávali prví návštevníci na 37 poverených poštách malé darčeky. Darčekmi boli (už neplatné, skôr vydané) obálky prvého dňa. Zoznam poverených pôšt aj s uvedením konkrétnych FDC, ktoré tieto pošty rozdávali, bol vtedy uverejnený na internete. Darčeky dostávali aj zákazníci dvoch predajní POFIS v Bratislave a návštevníci Poštového múzea v Banskej Bystrici. Podľa oznámenia na internetovej stránke mali poverené pošty počas celého týždňa používať na zásielky aj štočok k Svetovému dňu pošty. Okrem akcie s rozdávaním FDC boli na poštách Bratislava 1 a v Banskej Bystrici príležitostné poštové pečiatky k tomuto dňu. Ich obrázok bol uverejnený v časopise Zberateľ. Do programu slávnostného týždňa možno zaradiť aj otvorenie výstavy, ktoré bolo v Poštovom múzeu Banská Bystrica zo zbierok Poštovního muzea Praha. Odstupujúci generálny riaditeľ SP, ing. Ján Ptačin sa zasa prezentoval všetkým zamestnancom pôšt

veľmi pekným ďakovným listom s nalepenou 20 Sk známkou Dejiny poštového práva.

Na poštách viseli oznamy, ktoré upozorňovali zákazníkov, že darované FDC môže byť odoslané adresátovi ako zásielka 2. triedy v tuzemsku. Filatelistom je zbytočné pripomínať, že FDC podľa našich zvyklostí platí 3 mesiace od vydania známky, preto sa najviac čudovali, že pošta bude tolerovať ich podanie k preprave. Na XXIII. Dňoch filatelie Slovenska v Tepličke n/V sa k tejto inak nesporne zaujímavej akcii vyjadrili niektorí diskutujúci s názormi od odmietajúcich až po vysvetľujúce stanoviská, – že FDC možno pokladať v tomto čase ich neplatnosti za obyčajnú obálku, ktorú pošta bez ohľadu na to, aká je na nich nalepená známka, zdarma dopraví adresátovi. Zákazník teda nemusí dofrankovať chýbajúcu frankatúru do súčasne platných 10 Sk za list vo váhovej kategórii do 50 g. Filatelistov zaujímalo, či bude zásielka nejako špeciálne označená, pretože podľa neoficiálnych informácií mali mať FDC pečiatku, ktorá vraj mala na chrbtovej strane vysvetľovať túto toleranciu. Prax však bola taká, že na viacerých poštových priečinkoch boli prevzaté obálky zaradené na „špedíciu" bez akýchkoľvek pečiatok a adresáti ich dostali iba s miernymi stopami normálnej poštovej prevádzky v podobe pokrčenia alebo zašpinenia. Filatelisti viac-menej skúšali poštu, ako sa zhostí zámeru, ktorý na seba pošta vzala nielen v tomto dni, ale po celý týždeň do (nešťastného) piatku 13., nanajvýš aj so zásielkami z poštových schránok z nasledujúceho víkendu, pretože niektorí majú nedobré skúsenosti so strácaním zásielok „obyčajne" podaných FDC, listov s príležitostnými pečiatkami a pod.

Moja skúsenosť s niekoľkými FDC zo spomínanej akcie pošty je nasledovná: zásielka, vhodená do poštovej schránky v Piešťanoch (ktoré neboli medzi poverenými poštami), adresátovi do Nitry prišla v poriadku. FDC zaslané od kolegu z Banskej Bystrice, mi prišli bez problémov, jedna navyše s príležitostnou poštovou pečiatkou z otvorenia výstavy, aj s kódom triediacej linky NEC (obr.1 a 2). Moja ďalšia zásielka do Bratislavy na Poste restante mala na prednej strane služobný oznam s informáciou o ukončení odbernej lehoty. Aj tento list prešiel triediacou linkou (obr.3). Kolega, ktorý si obálku poslal na svoju adresu domov, ju na druhý deň dostal bez akejkoľvek poznámky alebo označenia. Z mojej strany teda vládne spokojnosť s avizovanou činnosťou pošty. Od niektorých zberateľov som sa dozvedel, že majú FDC, ktoré boli opečiatkované strojovou pečiatkou a dokonca niektoré FDC so známkami, ktoré mali nižšiu hodnotu než súčasnú tarifu za list do 50 g, boli s poznámkou „doplatné". *Spomínané zásielky* sú teda oficiálne doklady o tom, že to sú poštou prešlé dokumenty, ktorým nič neuberá na záujímavosti, že vznikli ako účelové celistvosti (aj) zásluhou filatelistov. Myslím si, že filatelistická hodnota zvýši ich zaujímavosť v prípade zaradenia v exponátoch regionálneho, námetového alebo aj poštovo - historického zamerania.

Pre autorov nového katalógu slovenských známok kladiem teraz otázku, či pri tých FDC, ktoré boli na poštách rozdávané podľa doteraz platných zásad fakticky v čase ich neplatnosti, bude uvedená poznámka, že v čase od 9. októbra do 13. októbra 2006 ich poštové použitie ako zásielky 2. triedy Slovenská pošta výnimočne tolerovala? A vzhľadom na to, že filatelisti sa mohli „zbaviť " v tomto týždni všetkých svojich prebytočných FDC, by táto poznámka mohla platiť univerzálne. Po vydaní nového katalógu Slovenska môžem konštatovať, že podobná informácia chýba.

Záujem zákazníkov pošty aj filatelistov o túto neobyčajnú akciu bol značný. Jeden kolega mi povedal, že vraj u nich na pošte po niekoľkých hodinách nebolo čo rozdávať a kto prišiel neskoro, prišiel zbytočne. Na druhej strane, jeden kolega - dôchodca stačil obehnúť po železnici vo svojom okolí niekoľko miest a pôšt, aby získal tamojšie FDC. Situácia však na ostatných poštách bola rozdielna a niektoré pošty mali darčeky až do konca týždňa. (Kto pozrie na zoznam poverených pôšt, pochopí, že je rozdiel v počte zákazníkov pošty v Bratislave a trebárs v niektorej pošte XY na východnom Slovensku, okrem Košíc alebo Prešova). Nech už boli skúsenosti filatelistov s touto akciou akékoľvek, nech sú ich názory kladné alebo odmietajúce (ja verím, že tých kladných bolo viac), pošta sa sprievodnými podujatiami svojho sviatku postarala o spestrenie nášho zberateľského záujmu.

Rád by som vedel, aké sú skúsenosti zberateľov z ostatných miest, ktoré sa podieľali na tomto osobitnom podujatí Slovenskej pošty.

Pošta vo Vysokých Tatrách

V roku 1867 došlo k pretvoreniu bývalej Habsburskej ríše na dualistický štát čo viedlo k ukončeniu pôsobenia cisárského dvora na poštovníctvo v Uhorskej časti dvojštátu.

Nespochybniteľným faktom zostáva historický vývoj poštovníctva na Slovensku pod vplyvom rakúskej poštovej správy. Všetky nariadenia, patenty, predpisy pripravovala cisárska poštová komora so sídlom vo Viedni.

To sa odzrkadlilo aj na dejinách poštovníctva v oblasti Vysokých Tatier.

Najdôležitejší počin arcikniežaťa Ferdinanda Habsburského bolo v roku 1526 poverenie pre Mateja Taxisa, hlavného dvorného poštmajstra, aby zriadil v Uhorsku taký systém pôšt ako v Rakúsku.

To sa odzrkadlilo v tom, že tzv. taxisovská pošta sa stala základom pre organizáciu pošty. V období rokov 1526 – 1530 uzrela svetlo sveta aj prvá poštová linka spájajúca Viedeň s Bratislavou pokračujúc cez Nitru, Prievidzu, údolím rieky Váh na východ cez Spišskú kotlinu do Levoče, Prešova a Košíc.

Z hľadiska poštového spojenia Vysokých Tatier, keďže prebiehala v ich tesnej blízkosti poskytovala tak na dlhé obdobie základnú funkciu priameho poštového spojenia obyvateľov žijúcich v blízkosti Vysokých Tatier a neskôr aj ich objavovateľov so svetom.

Poštové stanice Hybe, Lučivná a Hôrka poskytovali služby od začiatku poštovej prepravy na prvej poštovej linke. V prenesonom slova zmysle ich možno môžeme považovať za prvé „tatranské pošty".

Uhorská poštová správa patrila od 10. marca 1867 do pôsobnosti ministerstva poľnohospodárstva, priemyslu a obchodu a viedol ju Štefan Gorove. Vedúcim oddelenia bol menovaný Michal Gervay. Poštové oddelenie bolo v roku 1870 premenované na Hlavné krajinské riaditeľstvo pôšt.

Ministerstvo od začiatku svojej pôsobnosti vydávalo úradný poštový vestník pre celý poštový rezort do roku 1887 v maďarčine a v nemčine, neskôr už len v maďarčine.

Územie Slovenska bolo rozdelené na bratislavské a košické riaditeľstva. Rozdelenie sa dotklo aj Vysokých Tatier, keď obec Štrba a neskôr osada Štrbské Pleso, Štrba železničná stanica patrili do bratislavského riaditeľstva, ostatne pošty spravovali Košice.

V blízkosti Vysokých Tatier boli v tom čase pošty v Poprade rok založenia 1809, Kežmarku od roku 1850 doložená poštovou pečiatkou, Spišskej Belej od 1. novembra 1860.

Vyrovnanie prinieslo pre hospodársky rast Uhorska priaznivé podmienky a hospodársku konjunktúru. Prejavilo sa to aj v náraste nárokov na poštové služby preto začala uhorská poštová správa rozširovať poštovú sieť.

Poštové úrady riadili poštmajstri, ktorí mali zmluvy s poštovou správou, ich úrady sa nazývali aj poštmajstrovské. Za vykonávanie služobných povinnosti dostávali poštmajstri príjmy a podiel na zisku, z čoho vydržiavali chod úradu. Takúto formu riadenia mali najmä menšie poštové úrady. V mestách a obciach riadili poštové úrady riadni zamestnanci poštovej správy, pričom používali rôzne výhody zamestnanca poštovej správy.

Poštovú dopravu nielen tú miestnu, ale hlavne diaľkovú zabezpečovali konské vozové záprahy. V tejto súvislosti sa objavujú rôzne pomenovania druhov pošty – kariolová, dostavníková, poštový omnibus, diligencie, ale to všetko sú pomenovania odvodené od typu poštového voza ťahaného koňmi. Téma dopravy pošty si zaslúži samostatné spracovanie.

Dôležité pre poznanie dopravy pošty na území Vysokých Tatier od začiatku činnosti pôšt je, poštové spojenie vykonávané konskými vozovými záprahmi podľa úradných dokumentov.

To si vyžadovalo výstavbu potrebnej cestnej infraštruktúry z jednotlivých tatranských osád k hlavnej poštovej ceste a nej ležiacich dodavateľských poštových úradov a tiež medzi jednotlivými osadami.

V histórii budovania cestnej siete sa najčastejšie spomínajú udalosti súvisiace s výstavbou cesty spájajúcej osady od Štrbského Pleso po Tatranskú Kotlinu. Zabúda sa na skutočnosť, že zrejme prvou stálou osídlenou osadou bola obec Ždiar, ale tá akoby ležala mimo hlavné tatranské dianie. Cez Ždiar prechádzala cesta spájajúca Spišskú Belú s dedinami patriacimi dnes do Poľska v okolí Jurgova a hlavne Javorinu, kde už v rokoch 1751 – 1759 bola vybudovaná huta na spracovanie železnej rudy.

Druhou vetvou bola cesta spájajúca rýchle sa rozvíjajúcu osadu Starý Smokovec s Popradom.

Nepochybne premávali po upravenej vozovke zo Štrby na Štrbské Pleso konské záprahy prevažajúce stavebný materiál. Podľa informácií z tlače v období rokov 1883

– 1890 nebola v najlepšom stave. Od roku 1886 mala úsek cesty medzi Hochwalf a Csorba See spravovať Liptovská župa.

Tatranská Lomnica mala tú výhodu pri budovaní cestnej siete, že na jej rozvoji bola od začiatku zainteresovaná aj uhorská vláda, čo prispelo k rýchlemu vybudovaniu dopravnej infraštruktúry.

Do prepravy pošty významne zasiahla železničná doprava. Rakúsky minister Karol Bruck nariadil 17. mája 1851 zapojiť do poštovej prepravy aj železnicu. Od roku 1852 bola každá stanica rakúskych štátnych železníc aj poštovou stanicou. Ani Uhorská poštová správa neredukovala toto naradenie o čom svedčia aj železničné poštové úrady Csorba p. u. od roku 1880 a Poprad – Felka p. u. od roku 1873 na Košicko – Bohumínskej železnici.

Poštový úrad Smokovec

Vyhláška Spišskej župy zo dňa 26. mája 1871 informuje o platových pôžitkoch pre budúceho poštmajstra v STAROM SMOKOVCI.

Nevedno čo všetko sa dialo dňa 24. augusta 1872 v Starom Smokovci, ale určite to je jeden z mnohých dôležitých dátumov dokumentujúcich niečo prvé v histórii Vysokých Tatier. Deň otvorenia prvého poštového úradu znamená začiatok histórie organizovaného poštovníctva na území Vysokých Tatier pričom pošta v Starom Smokovci poskytuje poštové služby nepretržite až do dnešných dní.

Niečo zo začiatkov histórie Starosmokoveckého poštového úradu: Tam, kde nemám relevantne doložené úradné podklady k uvedenej skutočnosti uvádzam prameň, z ktorého som čerpal a pridávam poznámku – neoverené.

Ján Gašpar – kniha Tatranské pohľadnice: V roku 1850 postavená budova TÜNDERLAK – Obydlie víly, stojí dodnes pod dnešným amfiteátrom. Bola v nej správa kúpeľov a sídlil tu aj poštový a telegrafný úrad – neoverené.

Týždenník Zipser Bote v čísle 35 publikoval „Zoznam Spišských poštových úradov v roku 1877". V tejto tabuľke je uvedených celkom 29 poštových úradov, mená poštmajstrov, rok nástupu do úradu, príjem a podobné údaje. Údaje získala redakcia Zipser Bote od „úradu cteného vicežupana" v Levoči.

Píše sa tam: Pošta Starý Smokovec – poštmajster: ein kaschauer Postbeamter – košický poštový úradník. Gehalt - plat 82 vtedajších korún.

Táto formulácia „ein kaschauer Postbeamter – košický poštový úradník" sprevádza informácie o mene poštmajstra na tamojšom úrade v podstate až do roku 1900. Zároveň potvrdzuje aj typ poštového úradu v Starom Smokovci, ktorý od jeho založenia nebol v súkromných poštmajstrovských rukách.

Ročenka Magyarország tiszti czím és névtara, rok 1879. V stati o kúpeľných poštových úradoch uvádza: Fürdö allomások TÁTRA – FÜRED – kúpeľna stanica bude otvorená od 1. júla do konca augusta.

Úradná vyhláška spišskej župy informuje o otvorení poštového úradu v TÁTRA-FÜRED od 1. júna 1880 do konca septembra. Bude mať denne 2 x spojenie s poštovým úradom vo Veľkej a v Poprade zabezpečenú dopravou poštového doručovateľa vozovým spojom.

S takýmito oznámeniami sa stretávame pravidelne vo vtedajšej regionálnej tlači, úradných vestníkoch a nariadeniach až do roku 1900.

pokračovanie v budúcom čísle

Ján Švikruha

Článok je uverejnený so súhlasom vydavateľa zborníka „Tatranské XIX. storočie a jeho osobnosti"

Zabudnutý poštár z Nitrianskej župy

PhDr. Štefan Kollár, PhD.

V dejinách pošty stretávame rôzne znejúce mená, ktoré prezrádzajú slovenský, taliansky, nemecký, maďarský prípadne iný pôvod ich nositeľov. Spoločným menovateľom, bola účinná spolupráca na rozvoji a zdokonaľovaní poštovej prevádzky a služieb na území Uhorska. Tento cieľ zjednocoval záujmy a dotváral systém organizovaného poštovníctva od jeho vzniku cez jednotlivé medzníky v rámci dejinného vývoja, čím sa tvorila tradícia kvality, z ktorej môžeme čerpať i v súčasnosti.

Takouto osobnosťou bol i poštmajster Leopold Chinorányi pôvodom z Chynorian v Nitrianskej župe, ktorého v roku 1755 Mária Terézia povýšila do šľachtického stavu, zrejme za zásluhy týkajúce sa rozvoja poštových služieb v župe Zala, čo naznačuje i pridelený erb.

V modrom poli štítu je v dolnej časti trojvršie, na najvyššom strednom vrchu kráľovská koruna, na nej poštová trubka, na pravom hornom boku štítu je zlaté slnko a v ľavom strieborný mesiac. Klenotom je otvorená turnajová prilba s korunou na ktorej hniezdi biely pelikán kŕmiaci svojich potomkov vlastnou krvou. Na temene prilby sú pripevnené prikrývadlá z pravej strany zlato-modré z ľavej zlato-strieborné (Nagy, 1857, Chinorányi család).

Potomkov Leopolda môžeme ďalej sledovať i vďaka nariadeniu Márie Terézie z roku 1767 o Urbárnom súpise členov župy Zala. Na strane 290 „Súpisu šľachty župy Zala" z roku 1845, uloženom v Archíve župy Zala nachádzame nasledovné údaje: (pozri tabuľku).

Okrem archívnych dokladov pôvod mena Chinorányi i významný jazykovedec Ördög Ferenc, vo svojom diele o vzniku rodinných mien v župe Zala, spojuje s obcou Chynorany v Nitrianskej župe (Ördög, 1992, s. 101-107).

Toto zásluhové ocenenie Slováka pôsobiaceho v poštových službách je o to významnejšie, že pôsobil na exponovanom regióne Uhorska, hraničnom území

Súpis šľachty župy Zala z roku 1845			
Meno	Známe informácie	Meno otca	Starý otec
Chinorányi Boldizsár Syn: Chinorányi Boldizsár	poštmajster Nagy Kanizsa do roku 1844	Boldizsár	Leopold
Chinorányi Antal Syn: Chinorányi Karoly	tabulárny sudca do roku 1844	Boldizsár	Leopold
Chinorányi Jozsef Syn: Chinorányi Géza		Boldizsár	Leopold
Poznámky: Antal=Antal, Boldizsár = Baltazár, Géza = Gejza, Jozsef=Jozef, Karoly=Karol			

Zdroj: Zala vármegye nemesei listája 1845, s. 290, Nagy Kanizsa, Kepornai járas, MNL Zala megyei levéltára a Nagy Iván Magyarország családai 3 kötet – Chinorányi család, Pest 1857

s Chorvátskom a Slovinskom na juhozápade súčasného Maďarska. Už v dobe rímskej tu viedla dôležitá obchodná cesta od Jadranského po Baltické more, ako aj do Aquincumu, významného rímskeho tábora pri dnešnej Budapešti. Zaujímavosťou je i skutočnosť, že od Nitry sem prichádzajú ľudia už v roku 803 do údolia rieky Zala a na brehy Blatenského jazera a v rokoch 866 - 867 Pribina tu prijíma Cyrila a Metoda (Zala vármegye vázlatos története. www.zalaszam.hu/utikonyv./tort.1.htm).

Zaujímavý historicko - (poštový?) dokument

Mgr. Ján Mička

Podarilo sa mi získať na výmennej schôdzke zaujímavý dokument, ktorý ukazuje, aká zložitá situácia bola na Slovensku po skončení I. svetovej vojny. Ako je známe, tá skončila porážkou a rozpadom Rakúsko - Uhorskej monarchie v roku 1918 a jedným z dôsledkov rozpadu bol aj vznik Československa. Problémom bolo stanovenie najmä južných hraníc Slovenska, čo víťazné mocnosti riešili v decembri 1918 vytvorením prvej demarkačnej čiary Pichonovou nótou. Československé vojsko a legionári začali postupne od Skalice s obsadzovaním územia celého Slovenska. Provizórnu hranicu Slovenska a Maďarska tvoril Dunaj, tok rieky Ipeľ a potom od západu k východu viedla hranica po rieku Uh. Obsadenie tejto čiary pripadlo čs. streleckej divízii gen. Borianiho a talianskemu legionárskemu zboru plukmi č. 33, 34 a 39. Jednotky talianskych legionárov v mnohom zabezpečovali úlohy finančnej stráže, *„četníctva“* a vykonávali aj pohraničnú strážnu službu na provizórnej hranici, ktorá ani zďaleka nebola ešte pokojná. Dokumentuje to lístok Rk. farského úradu v Hrachovišti (Nitrianska stolica) z 5. februára 1919, ktorý v „čisto cirkevných záležitostiach“ vyslal miestneho farára do Ostrihomu a prosia *strážcov hranice*, aby posla - listonoša Samuela Hlatko „odtiaľ naspäť prepustili“. Na rube lístkov je pečiatka Československého nádražného veliteľstva v Parkane 8.2.1919 s vyznačením „Přechod“ s rovnakým dátumom

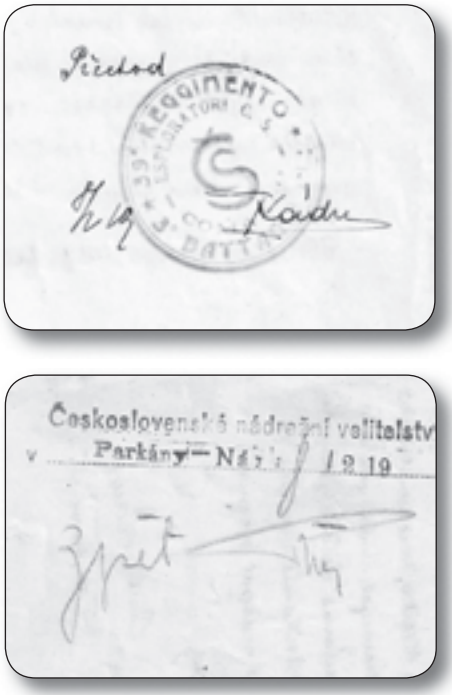

a okrúhlou červenou pečiatkou so stredovými iniciálkami ČS 3. batalióna 39. regimentu **ESPLORATORI C.S.**

Z uvedených dôvodov, aj z obsahu písomnosti, je oprávnený predpoklad domnievať sa, že dokument popri svojej nesporne dokumentačnej hodnote udalostí spred 95 rokov má aj svoju poštovú (!) hodnotu.

29. FEPA KONGRES. SMEROVANIE A VÝVOJ FILATELIE

O kongrese, ale nielen o kongrese

Ľubomír Floch

Kongres FEPA sa uskutočnil v Hoteli Vincci Soma v Madride 5. októbra 2013 na pozvanie Španielskej filatelistickej federácie, ktorá oslavovala 50. výročie svojho vzniku. Jeho prezident prof. F. Aranaz pozdravil účastníkov a zaželal im úspešné rokovanie. Španielsky zväz ocenil FEPA Príležitostnou pamätnou plaketou vydanou pri príležitosti 50. výročia jeho založenia.

Kongres otvoril prezident FEPA Jorgen Jorgensen. Program mal 14 bodov zahrňujúcich celé spektrum záujmov FEPA, od financií a rozpočtu, cez činnosť komisií, výstavy, voľby, ocenenie najaktívnejších jednotlivcov a klubov spojené s udelením vyznamenaní. Na kongrese sa zúčastnilo 38 zo 43 členských zväzov z Európy a krajín ležiacich okolo Stredozemného mora (Izrael, Egypt - ležia ? fakticky v Afrike). Zväz slovenských filatelistov sa na kongrese zúčastnil v zastúpení Zväzu českých filatelistov. Za nového člena bolo prijaté Monako. Referáty členov rady o ich činnosti neboli už na kongrese čítané, pretože o ich obsahu boli národné zväzy písomne dopredu informované. Hospodár predložil výkaz finančného hospodárenia za rok 2012 a návrh rozpočtu pre rok 2014. Dokumenty boli známe dopredu a boli prijaté bez pripomienok. O návrhoch na zmenu Štatútu FEPA a Výstavného poriadku FEPA (FREGEX) sa uskutočnila diskusia na úrovni národných zväzov počas prípravy kongresu. Pripomienky sa zapracovali do návrhu kongresových textov, a preto sa ich schválenie uskutočnilo hlasovaním bez diskusie. Ich aktualizovaný text bude publikovaný vo FEPA News.

O smerovaní filatelie a potrebe venovania väčšej pozornosti jej vývoju hovoril prezident J. Jorgensen, ktorý vidí (ale nielen on) ako hlavný problém vysoké rámové poplatky na výstavách, vysoké poplatky za dopravu exponátov prostredníctvom leteckého Carga. Delegátov oslovil taliansky delegát Giancarlo Morolli (GM) svojim projektom Ako zmeniť smerovanie filatelie. *(K obsahu projektu sa vrátim v niektorom z ďalších čísel Spravodajcu ZSF).* Tento problém rezonoval v celej diskusii na kongrese i v kuloároch po jeho skončení. A možno najbližšie k pravde bol izraelský delegát, ktorý konštatoval, že bez prispenia sponzorov sa lacné výstavy (myslené pre filatelistov) nedajú organizovať. Najkonštruktívnejšia pripomienka bola od GM citujem „...treba poznať skladbu nákladov a podiel jednotlivých položiek na celkovom rozpočte. V Európe je niekoľko zväzov, ktoré dokážu organizovať nízko nákladové výstavy. Poučme sa od nich a osvojme si ich skúsenosti". Požiadal tiež o spoluprácu publikačné komisie národných zväzov, pretože FEPA nemá úplné podklady o ich publikačnej činnosti.

Bol zvolený nový prezident, nová Rada FEPA a audítor (revízor).

Zloženie Rady FEPA je:

prezident: José Ramón Moreno (Španielsko)
viceprezident: Giancarlo Morolli (Taliansko)
hospodár: Alfréd Kunz (Rakúsko)

tajomník: Bojan Bračič (Slovinsko)

riaditelia rady: Denés Czirók (Maďarsko), Birthe King (Veľká Británia), Ari Muhonen (Fínsko), Nicos Rangos (Cyprus), Vít Vaniček (Česká republika), audítor: Gerhard Kraner (Švajčiarsko)

Doterajší prezident Jørgen Jørgensen sa stal na návrh Bruna Crevato-Selvaggi z talianskeho zväzu ďalším, v poradí štvrtým čestným prezidentom FEPA.

Účastníci boli informovaní o príprave nasledujúcich FEPA výstav a ďalších filatelistických aktivitách:

Medzinárodný seminár porotcov tradičnej filatelie, poštovej histórie a tematickej filatelie. Budapešť (Maďarsko) 18. 10. - 20. 10. 2013, *(FEPA podpora).*

Medzinárodná výstava *„MonacoPhil 2013“*, Salón filatelie Monako – Švédsko. Prehliadka najlepších švédskych exponátov. Monako 5. 12. - 7. 12. 2013, *(FEPA podpora).*

3. seminár pre porotcov a vystavovateľov filatelistických materiálov. 25. 4. – 27. 4. 2014, Malmö (Švédsko), *(FEPA podpora).*

Medzinárodná filatelistická výstava *„Salon du Timbre“*, 14. 6.- 22. 6. 2014, Paríž (Francúzsko). *(Majstrovstvá Európy vo filatelii 2014, FEPA podpora).*

Medzinárodná filatelistická výstava *„Baltex 2014“*, 7th Nations Challenge; 29. 8. – 31. 8. 2104, Malmö (Švédsko), *(FEPA patronát).*

ECTP (*Europien Championship in Thematic Philately*), Máj 2015, Essen (Nemecko), *(FEPA podpora).*

Medzinárodná filatelistická výstava *„Europhilex 2015“;* 13. 5. – 16. 5. 2015, Londýn (Veľká Británia), *(FEPA patronát).*

Medzinárodná filatelistická výstava *„Gmunden 2015“;* August 2015, Gmunden (Švédsko), *(FEPA podpora).*

Národné filatelistické zväzy každoročne navrhujú zo svojho stredu vynikajúcich jednotlivcov i kluby na výročné ocenenia FEPA. Zo súboru nominácií boli kongresom na návrh výberovej komisie rozdelené FEPA vyznamenania *„The FEPA Medal 2012“* a *“The FEPA Certificate of Appreciation for 2012”* takto:

Dieter Hartig (Nemecko), prezident Nemeckého filatelistického zväzu získal *„FEPA Medailu 2012 za výnimočnú službu pre organizovanú filateliu”.* Vyznamenanie mu už bolo odovzdané na Palmares Majstrovstiev Európy v tematickej filatelii 2013 v Essene, *(Europien Championship in Thematic Philately, Essen 2103).* FEPA takto ocenila jeho významný prínos pre rozvoj európskej filatelie pri príležitosti ukončenia jeho 10-ročného pôsobenia vo funkcii prezidenta zväzu.

Luis Virgilio De Brito (Taliansko) a *Pereira Frazão (Portugalsko)* boli ocenení rovnakou medailou *(FEPA Medaila 2012 za výnimočné štúdium a výskum vo filatelii).* Medailu im odovzdali na kongrese Jørgen Jørgensen, odchádzajúci prezident, José Ramón Moreno, novozvolený prezident, a Giancarlo Morolli, predseda komisie pre udeľovanie vyznamenaní.

Filatelistický klub “Briefmarken und Münzensammlerverein – Gmunden (Švédsko)“ a *Filatelistický klub „Unione Italiana Collezionisti Olimpici e Sportivi – Rome (Taliansko)“* získali *“The FEPA Certificate of Appreciation for 2012”* (Čestné uznanie FEPA 2012). Diplomy im boli už odovzdané na výstave Gmunden 2013 (Švédsko) a na výstave Milanofil 2013, v Miláne (Taliansko).

To isté čestné uznanie získali aj *Dénes Czirók a István Glatz (Maďarsko),* členovia Komisie poštovej histórie *MABEOSZ.*

Nasledujúci FEPA kongres sa na pozvanie Jean-Marca Seydouxa, prezidenta Švajčiarskej filatelistickej federácie, uskutoční 12. 9. 2014 počas Švajčiarskej národnej filatelistickej výstavy Alps –Adriatic Philatelie 2014 v Lugane.

Na záver krátka úvaha

Pridávam niekoľko viet k výpočtu faktov o priebehu kongresu ***(1).*** *Cítim, že je to potrebné, lebo viacerí členovia nášho zväzu si kladú otázku: Je naozaj potrebné, aby sme boli členmi FEPA? Odpovedám ÁNO – ak chceme patriť do európskej filatelistickej komunity. Ak chceme vystavovať na medzinárodných výstavách s podporou alebo záštitou FEPA - áno. Ak sa raz znova rozhodneme organizovať FEPA výstavu, tak hovorím tretí raz - áno. Nezaplatiteľné je i poznanie, že členstvo vo FEPA nám dáva možnosť pozrieť sa, ako riadia organizovanú filateliu v iných zväzoch, ako vidia jej vývoj. Môžeme si tiež vymeniť skúsenosti zo svojej práce. Väčšina novozvolenej Rady FEPA má blízky vzťah k nášmu zväzu. Terajší prezident bol členom jury na FEPA výstave Slovensko 2002, pán Kunz je viceprezidentom rakúskeho zväzu a na Slovensko chodí pravidelne na Deň slovenskej poštovej známky a filatelie. Ing. Víta Vaníčka poznáme ako dlhoročného podpredsedu SČF a má priateľský vzťah s mnohými z nás. A viacerí, najmä Nitrania, si pamätajú pána Nicosa Rangosa z Cypru, ktorý navštívil Slovensko ako predseda Komisie FIP pre Maximafíliu v čase, keď „Carte Maximum Beethoven," vytvorená Dr. Molnárom, bola vyhodnotená na kongrese FIP v Singapure ako najkrajšia Carte Maximum na svete.*

Poučné je, ako pristupuje vedenie FEPA k riadeniu priebehu kongresu. Zásadné veci sa konzultovali a diskutovali dopredu v prípravne fáze. Na rozmýšľanie a formulovanie názorov mali delegáti (resp. ich národne zväzy) pol roka a bolo potrebné, aby boli predložené do stanoveného termínu. Na kongrese sa „hlasovalo" o predložených návrhoch. Zmeny Štatútu FEPA (analógia našich stanov) boli odsúhlasené za niekoľko minút.

Zaujímavý je i prístup k financiám. Pre zaujímavosť vyberám niekoľko číselných údajov z rozpočtu a zo správy audítora. Plánovaný rozpočet na rok 2013 je 16 500 €. V roku 2012 to bolo 13 700 €, teda nastalo 20,4 % zvýšenie. Zvýšenie rozpočtu bolo možné, lebo sa v roku 2013 zvýšil počet podujatí, výstav a seminárov s podporou a patronátom FEPA. Vieme, že, za podporu a patronát FEPA členské zväzy platia stanovené poplatky.

Návrh rozpočtu na rok 2014 bol známy pol roka dopredu. Mal jasne definované východiskové body činnosti aj ich finančné krytie (príjem 12 900 €, výdaje 15 400 €). V roku 2014 bude o polovicu menej FEPA podporovaných aktivít, príjmy budú nižšie. Je z čoho financovať plánovaný deficit (19 %), na bankovom účte má FEPA 63 tisíc eur. Najvýznamnejšie položky príjmu sú: - z členského je 6 300 €, z poplatkov za patronát a podporu FEPA výstav 5 500 € a z reklamy vo FEPA News 4 000 €. Sponzori prispievajú len 300 €. Teda podstatnú čiastku na činnosť organizácie si dávajú národné zväzy samy sebe. Najvyšší výdaj rozpočtu 11 400 € je za výrobu a distribúciu FEPA News. Námietky niektorých členov, že žijeme v elektronickej dobe a stačí, keď budú FEPA News vychádzať len na internete, už predchádzajúce kongresy odmietli. Náš zväz dostáva z každého čísla 15 exemplárov pre svoje potreby. A je to parádny časopis na kriedovom papieri, v nádhernej grafickej úprave. Je dostupný na sekretariáte ZSF.

Osobitná pozornosť je venovaná oceňovaniu jednotlivcov a kolektívov za činnosť a rozvoj filatelie. Medailu dostávajú jednotlivci, čestné uznania jednotlivci i kolektívy. Zvlášť sa oceňuje výnimočná služba na organizačnom poli, zvlášť za vynikajúcu službu na vedecko-výskumnom poli. Možno nie je všeobecne známy fakt, že Zväz slovenských filatelistov navrhol v roku 2007 na ocenenie „FEPA medailou 2007" Dr. Ondreja Földesa za vynikajúce študijné spracovanie známkovej tvorby Slovenskej republiky 1939 – 1945 a vytvorenie špecializovaného katalógu známok a celín z tohto obdobia.

Prístup FEPA môže byť inšpiratívny aj pre náš zväz. Zdieľajme jeho najlepšie skúsenosti zhrnuté do sloganu uverejnenom na webovej stránke FEPA News:

NIKTO nemôže urobiť všetko

KAŽDÝ môže urobiť niečo

SPOLU dokážeme urobiť VŠETKO

Zdroj informácií:

(1). *Kongresové materiály z emailovej komunikácie FEPA so ZSF.*

(2). *www.fepanews.com*

Viete, že...

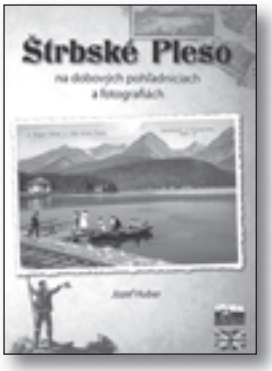

V lete všetkých filokartistov potešila veľmi krásna kniha od jej zostavovateľa pána Jozefa Hubera, významného zberateľa tatranských pohľadníc, najmä pohľadníc a fotografií Štrbského Plesa. Je v nej zobrazený prierez celej histórie tejto turisticky vyhľadávanej lokality aj so sprievodným textom od známeho štrbana, starostu obce Štrba, pána Michala Sýkoru. Aj keď táto kniha s trochu dlhým názvom „Štrbské Pleso na dobových pohľadniciach a fotografiách" má jeden malý technický nedostatok, chýba jej tvrdá väzba, bude ozdobou knižnice každého filokartistu zbierajúceho pohľadnice Vysokých Tatier.

Ing. Zdeněk Baliga

VIDIEŤ RIO A NEUMRIEŤ... BRASILIANA 2013

Peter Osuský

So správou o Svetovej filatelistickej výstave Brasiliana 2013 je to ako so známymi vtipmi o dvoch správach, dobrej a zlej. Začnem bez pýtania tou dobrou. Sú ňou ocenenia, ktoré získali slovenskí vystavovatelia.

K métam najvyšším v podobe veľkej zlatej (95 bodov) siahol Juraj Pálka za svoj exponát Pred známkové obdobie Uhorska. Opakované diskusie o pravosti niektorých perál jeho fascinujúceho exponátu definitívne ustali. Slovenský komisár nemusel asistovať tímu expertov pri otváraní rámov, jedinú pochybnosť som odstránil už pred výstavou prekladom atestu pravosti z nemčiny do angličtiny kanadskému členovi expertného tímu. Pripojeným miernym sarkazmom som poukázal na hlboký omyl experta, suverénne spochybňujúceho pravosť jednej zo vzácnych celistvostí. Zabralo to, ďalší si netrúfli...

K vrcholkom nádetovej filatelie smeruje nezadržateľne Vojtech Jankovič. Jeho exponát Môj život bicykla bol úplne zaslúžene ohodnotený 93 bodmi a zlatou medailou plus špeciálnou cenou

za spracovanie sujetu. Slovenskí vystavovatelia - námetári by mali konať púte na výstavy, kde je tento exponát „k videniu". Ak však chcú vidieť námetársky stredovek, môžu si pozrieť ten môj. Na postriebrené medaily za 68 b. som ešte neprivykol, ale čo už. Býval pozlátený, ale zrejme starne, ako jeho autor. Rád si pozriem lepší olympijský exponát, pokrývajúci dramatické obdobie 1938-1948, no zatiaľ som taký nevidel. Lepšie dopadol exponát Ivana Trančíka Ženy v športe, ktorý získal veľké striebro za 75 bodov. Porota nepochybne ocenila niektoré vzácne materiály, ktoré ozdobili tento originálny exponát.

A na záver zaslúžený úspech v triede literatúry - pozlátená medaila za krásnu monografiu venovanú dielu Františka Horniaka. Tento záslužný vydavateľský počin Slovartu by mal zdobiť knižnicu každého zberateľa slovenských známok, ku kráse ktorých Fero už dlhé roky prispieva mierou vrchovatou. Spoločné dielo, ku ktorému pridala svoj vklad Antónia Paulinyová a grafik Vladislav Rostoka stojí za tie peniaze.

A aby som povedal to dobré bezo zbytku, môžem smelo konštatovať, že úrovňou prezentovaných exponátov svetová filatelia potvrdila, že stále žije. Aj keď mám pocit, že z pyramídy pretrval predovšetkým jej vrcholok, ktorý sa začína vznášať vo vzduchoprázdne. Čestný dvor ukázal poklady, v rámoch bolo bohatstvo materiálu i vedomostí, ale v stánkoch obchodníkov, tých veľkých ako Feldman, Gaertner či Spink, i tých menších a lokálnych, nebolo veľmi živo. Brazília je pritom vraj krajina „na vzostupe". Čo urobí ozajstný ekonomický vzostup krajiny s filateliou ukázal čínsky príklad. A tu sa plynulo dostávame k tej druhej správe, tej horšej. O rok poriada Brazília MS vo futbale, o ďalšie dva olympijské hry. Ak budú ich organizátori fungovať v *„maňana"* štýle brazílskej pošty, ako hlavného organizátora Brasiliany, tak potom *„amen tma"*. Organizačne to bola výstava plná neistoty, náhlych zmien, nedostatku informácii, a keď náhodou dáke boli, tak ich nezaručenosti. Hlavní partneri komisárov boli milí, slušní, aj za švagrov by ste ich vzali. Ale kto je kapitán lode zostávalo zväčša nejasné. Možno som prísny, možno príliš „nemecko-byrokratický", ale ak Brasilianu porovnám toť s Ibrou v Norimbergu, tak bola „skúškou nervov". Dočasná strata listu z dvoma vzácnymi kúskami z Pálkovho exponátu, ktorú som odhalil pri podrobnej kontrole späť vráteného exponátu, ma otužovala viac než hodinu. A ak ma vtedy šľak netrafil, tak sa ma, milí priatelia, ešte chvíľu nestrasiete. Na zavŕšenie finálovej drámy sa pre zmenu na letisku ukázalo, že šofér si nevzal kľúč od batožinového priestoru, kde ho jeho kolega zamkol po naložení. Lietadlá cez Atlantik však takéto drobné fóry nestrpia. A tak som s vyplazeným jazykom v poslednej chvíli absolvoval check-in, keď inak zas síce ľudsky milý, úslužný a usmievavý, no zrejme potom našimi vražednými pohľadmi primerane vydesený šofér zohnal akýsi pakľúč a batožinu zúriacim komisárom vydal.

Rio je pozoruhodný kúsok sveta, no mám pocit, že raz je dosť. Maracana je obnovená a pripravená, Kristus na hore je fascinujúci. Piesok na plážach je bielučký, príboj hrmí, vlny Atlantiku sa valia. Zbytky koloniálnej architektúry sú utopené medzi mrakodrapmi a krásne tanečnice zo škôl samby boli zrejme uložené v podzemných depách. Nad zemou dominujú nekonečné autohady, ktoré upchávajú bulváry, ulice i uličky. Ľudia bez rozdielu veku hovoria takmer bez výnimky výlučne portugalsky. Asi majú prísny matičný zákon, cudzie jazyky nepoužívajú. Takže pýtať sa na cestu bez tejto jazykovej kvalifikácie je pomerne zbytočné.

Ale snahu majú a aj keď ťa pošlú úplne opačným smerom, urobia to ochotne a s milým úsmevom. A tak si ponadávaš, ale odpustíš. Je to iný svet...

Ešte k XXX. Dňom filatelie Slovenska v Bytči

Mgr. J. Mička

Zdravie mi nedovolilo zúčastniť sa XXX. DFS v Bytči, ktoré sa konali v septembri t.r. Nezúčastnil som sa na zaujímavom podujatí a na moju škodu ani zasadania mládežníkov. No, čo už. Ešte šťastie, že som od organizátorov dostal Katalóg DFS, ktorý mi to chýbajúce ako-tak nahradil. Je to naozaj zaujímavé čítanie, s čím bytčianski filatelisti zrejme nemajú problémy, lebo organizácia Dní im bola zverená ZSF už 4 krát. I keď to nebýva zvykom hodnotiť Katalóg DFS, o niečo ako malú recenziu sa pokúsim. V prvom rade pekná, farebná obálka. Emblém XXX. DFS je výstižný, navrhujem ho používať i v ďalších ročníkoch s obmenou príslušného ročníka – veď čo iné ako plávajúca (kam?) loď symbolizuje v súčasnosti našu slovenskú filateliu? Poďakovanie zakladateľa Dní a príhovory zodpovedných svedčia o starostlivosti organizátorov podujatia v Bytči získať podporovateľov a sympatizantov našej zberateľskej činnosti. Menovitý zoznam usporiadateľov, členov čestného predsedníctva, členov komisií svedčí o istej spoločenskej úrovni, aby sa ani po rokoch nezabudlo na tých, ktorí boli pri tom, aby zostali v historickom povedomí.

Program a prednášková činnosť boli zostavené starostlivo. Nezabudlo sa na jubileum Bytče - 635 rokov mesta, aktuálne výročie 1150 rokov od príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, ani na ďalšie oblasti nášho koníčka – poštovníctvo, emisné plány, námetovú a mládežnícku filateliu, poštovú históriu – zajateckú poštu a 70. výr. založenia Zväzu slovenských filatelistických spolkov. A k tomu zasadania orgánov ZSF aj alternatívny program s prehliadkou zámku a štátneho archívu alebo Filatelisticko-poštového múzea v Plevníku. Bohatá sprievodná nesúťažná výstava BYTČA 2013 poukazuje na aktivitu vystavovateľskej činnosti členov KF v Bytči a osobitne aj to, ako sa plnia a rozvíjajú závery valného zhromaždenia ZSF (mám na mysli filokartiu). Dve tretiny katalógu sú s odbornými článkami v súlade s programom DFS, vrátane histórie a prehľadu doterajších Dní. História sa dotýkajú aj ďalšie články katalógu „90 rokov od pokusu založiť Zväz slovenských filatelistických spolkov v Turčianskom Sv. Martine“, s problémami zberateľov pri získavaní nešťastnej“ série pretlačí PČ *1919*, založenie Matice slovenskej v Bytči a pod. V závere je aj anglický preklad *súhrnu o* DFS.

Čo môžeme KF v Bytči úprimne závidieť, je to, že klub má vypracovanú svoju históriu, v roku 2009 vydal svoju monografiu. Ale ja za vrchol publicistickej činnosti (ak nerátam množstvo práce a financií s tým spojenej) považujem pravidelné vydávanie klubového mesačníka Bytčianska filatelia (!!!) a to v čase, keď oficiálny tlačový zväzový orgán SPRAVODAJCA *ZSF* vychádza 4x ročne a v zmenšenom rozsahu strán*. Klubový mesačník svojim obsahom nadväzuje na dosiaľ najdlhšie vydávaného „spravodajcu“ na Slovensku – MARTINIU. Pred tým klobúk dolu, Bytčania!

Záverom ešte jedna poznámka, či skôr informácia aj pre iné kluby, ktoré vydávajú poštové lístky ku svojim podujatiam. Časť poštových lístkov s prítlačami k XXX. DFS je publikovaných na str. 24 klubového časopisu. Sú veľmi vkusné, čo im však možno vytknúť je to, že posledná norma Slovenskej pošty na písanie adries a údajov PSČ je bez okienok, ale s prerušovanými čiarkami v poslednom riadku, kam sa napíše PSČ. Možno sa o tom presvedčiť napr. na vydávaných poštových lístkoch, kúpených teraz na pošte. Dúfam, že táto poznámka nezníži u čitateľa dojem z kvality katalógu DFS, ani úroveň podujatia v Bytči. Keby sa takto vydarili všade všetky naše filatelistické podujatia, mohli by sme byť spokojní.

**Poznámka redakcie: Spravodajca ZSF znova vychádza v pôvodnom rozsahu.*

Konferencia „Odkaz vierozvestov Cyrila a Metoda dnešku aj filatelisticky“

V Trnave sa v októbri konala konferencia Odkaz vierozvestov Cyrila a Metoda dnešku s vyhodnotením aktivít jubilejného obdobia v Trnavskom samosprávnom kraji. Konferenciu otvoril predseda TTSK Ing. Tibor Mikuš, PhD. V programe konferencie boli vystúpenia rektorov trnavských univerzít, predsedu Matice slovenskej a ďalších prednášateľov. Na návrh KF Tirnavia bolo do programu konferencie zaradené aj vystúpenie riaditeľa Odboru POFIS SP, a.s. , Mgr. Martina Vanču, PhD. „Sv. Cyril a Metod na poštových ceninách a platidlách Slovenskej republiky“, ktoré ako jedno z mála prezentovaných príspevkov bolo spojené s premietaním bohatého poštového materiálu v podobe poštových známok, celín, celistvostí a pečiatok k danej téme konferencie. V závere svojho príspevku pripomenul účastníkom konferencie používanie príležitostnej poštovej pečiatky súsošia sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Podobne sa filatelie, aj keď len okrajovo, dotýkalo aj vystúpenie PhDr. P. Baxu „Kostol sv. Margity v Kopčanoch“, ktorý je zobrazený na poštovej známke s nominálnou hodnotou 1 eurocent. Po konferencii sa v rámci Dní Trnavského samosprávneho kraja uskutočnilo oceňovanie osobností TTSK. Jedným z ocenených ďakovným listom predsedu TTSK a pamätnou medailou sv. Cyrila a Metoda za zásluhu na zlepšovaní kvality slovenských poštových známok a zviditeľňovanie odkazu sv. Cyrila a Metoda na poštových známkach bol aj Mgr. Martin Vančo, PhD. K oceneniu sa s blahoželaním pripájajú aj slovenskí filatelisti.

Mgr. J. Mička

Výstava CLUB ACTIVITY 2013

Dňa 17. septembra 2013 sa v Posádkovom klube Trenčín uskutočnila vernisáž výstavy CLUB Activity 2013. Výstava bola prehliadkou záujmovo umeleckej činnosti klubov posobiacich v Posádkovom klube. Na výstave sa prezentovali vybrané kluby medzi ktoré patrili kluby výtvarníkov, fotografov, leteckých modelárov, včelárov, záhradkárov, numizmatikov, čipkárok, pivných kuriozit. Klub filatelistov 52-19 zastupoval Jozef Korený výberom z expontov „Misie OSN a operácie NATO v zrkadle poštových celistvosti“ a filokartistický exponát „Svet na pohľadniciach“. Výstavu otvoril pplk. v. v. Stanislav Martinák - vedúci PS. Venisáže výstavy sa okrem iných zúčastnili bývaly veliteľ Východného vojenského okruhu a 1. zástupca NGŠ ČSĽA genplk. v. v. Ing. Jozef Hrebík, bývaly NGŠ ASR genmjr. v. v. Ing. Marián Mikluš - predseda Klubu generálov, bývaly náčelník topografickej služby GŠ ASR

plk. v. v. Ing. Peter Forgách - predseda Klubu vojenských veteránov Trenčín, členovia klubov a široká verejnosť. Vernisáž výstavy spríjemnilo vystúpenie Detského folklórneho súboru Radosť a hudobná skupina PK Trenčín. Scénar výstavy realizoval pplk. v. v. Ing. Karol Milan - tajomník KF s pracovníčkami PK Martou Koprivňanskou, Jankou Turekovou a Jarmilou Mičovou, ktoré sa vždy podieľajú na príprave výstav. Patrí im poďakovanie. Výstava bola do 30. 9. 2013.

- Ký -

Nikto nebude zabudnutý!

Klub filatelistov 52-19 pri Posádkovom klube Trenčín v spolupráci s Klubom voj. vysádkarov a Klubom voj. histórie SZPB pri PK si pripomenul 13. 11. 2013 nedožité 90. výročie narodenia npor. in memoriam Oldřicha Dvořáka - rodáka z Trenčína. Narodil sa 13. novembra 1923 v Trenčíne v rodine železničiara. Ľudovú školu absolvoval v Žiline ako aj časť gymnázia. Po vzniku Slovenského štátu v roku 1939 sa rodina musela vysťahovať. V Brne pokračoval v štúdiu na gymnáziu. Dňa 24. januára 1940 odišiel cez Slovensko, Maďarsko, Juhosláviu, Bejrút a loďou do Francúzska prišiel 4. apríla 1940. V Agde vykonal základný kurz v telegrafnej rote. Bojov vo Francúzsku sa nezúčastnil.Do Anglie evakuoval 7. júla 1940. V Anglii bol zaradený k 2. pešiemu pluku k spojovacej čate a od 1. januára 1941 k veliteľskej čate. Tam bol vybraný do výcviku pre plnenie zvláštnych úloh. Od 15. augusta do 13. septembra 1941 absolvoval základný sabotážny kurz a následne výsadkový kurz. Od 27. februára do 18. apríla 1942 absolvoval telegrafný kurz. Po jeho absolvovaní bol zaradený na rádiovu ústredňu. Dňa 22. apríla 1942 mu bolo oznámene, že je zaradený do výsadku Sttel a zároveň bol oboznámeny s operačnou úlohou. Dňa 28. apríla 1942 bol vysadený v protektoráte Čechy a Morava u obce Požáry na Křivoklátsku. Spojovací material ukryl a odišiel na záchytne adresy v Láznich Bělohrad a Pardubiciach. Kpt. Bartoš ho pridelil ku skupine ÚVOD ako radistu. V období heydrichiády sa presunul na Slovensko,

kde sa chcel schovať u svojej vydanej sestry. Zastavil sa v obci Radošovce, aby miestnému notárovi odovzdal pozdrav od jeho syna z Anglie. Notárom bol Andel Pinkas. Notár informoval žandársku stanicu a pri prenasledovaní bol Oldřich Dvořák zastrelený miestným poľným strážcom. Telesné ostatky boli pochované 11. júla 1942 v Radošovciach pri Skalici. V marci 1948 boli ostatky exhumované a s vojenskými poctami pochované na ústrednom cintoríne v Brne. Bol vyznamenaný v roku 1944 Pamätnou medailou čs. armády v cudzine so štítkami Francúzska a V. Británie a v roku 1945 Československým vojnovým krížom 1939. Dňa 17. júla 1948 bol povýšený na nadporučíka pechoty v zálohe in memoriam. Pre spomienku na nášho rodáka KF vydal príležitostný poštový lístok s prítlačou portrétu Oldřicha Dvořáka. Klub voj. histórie SZPB dal vyhotoviť kašet a predseda Klubu voj. vysadkárov plk. v. v. Ing. Jozef Krajčír uskutočnil prednášku o živote Oldřicha Dvořáka.

- Ký -

Tatranské XIX. storočie a jeho osobnosti

Dňa 27. septembra 2013 sa v Starom Smokovci pod záštitou primátora Vysokých Tatier Ing. Jána Mokoša uskutočnila pracovná konferencia s názvom „Tatranské XIX. storočie a jeho osobnosti". K tejto konferencii bol vydaný zborník, kde sú publikované príspevky, ktoré na nej odzneli.

Pre nás zberateľov, filatelistov a filokartistov, sú veľmi podnetné hlavne tri príspevky, a to: Ján Švikruha: Pošta vo Vysokých Tatrách (v tomto čísle uvádzame tento príspevok v plnom znení), Ján Švikruha: Telegraf a telefón vo Vysokých Tatrách a príspevok Andrej Janovský a Ján Gašpar: Tatranské pohľadnice do roku 1900.

XIX. storočie vo Vysokých Tatrách predstavovalo zlom vo vzťahu človeka k Tatrám. Začína sa vo svete rozvíjať priemysel, veda a technika pokročila natoľko, že v živote človeka sa objavujú aj voľné chvíle, kedy má čas aj na iné, než pracovné činnosti. Hory ho lákajú, začína sa rozvíjať turistika. To sa deje aj vo Vysokých Tatrách, vyrastajú nové osady s kúpeľnými a ozdravnými zariadeniami, do tatranských dolín vedie čoraz viac chodníkov.

Práve o tejto dobe sú publikované príspevky v zborníku. Sú tam príspevky o objavovaní Vysokých Tatier, o výstavbe v tomto regióne o ich architektúre, ako aj o významných osobnostiach Vysokých Tatier XIX. storočia. Medzi ne patrili: Ján Juraj Rainer úspešný podnikateľ, hotelier a priekopník turistiky v Tatrách (postavil a prevádzkoval prvú chatu vo Vysokých Tatrách – Rainerova chata – dnes múzeum horských nosičov), Dr. Mikuláš Szontagh lekár prírodovedec a významný turistický činovník, či významný horský vodca Ján Franz z Novej Lesnej, ako aj architekt Gedeon Majunke, tvorca architektúry Vysokých Tatier.

K poznaniu týchto skutočností veľmi prispievajú aj pohľadnice, ktoré práve začali v tomto období vznikať. Verne zobrazujú stavby, ktoré už zanikli alebo sa zmenili, prírodu, život ľudí v horách, ako aj zimné športy a turistiku. Už spomenutý príspevok Andreja Janovského a Jána Gašpara „Tatranské pohľadnice do roku 1900" nás podrobne oboznamuje s prvými vydavateľmi pohľadníc Vysokých Tatier, jednotlivými technikami ich výroby, ako aj s ich námetovou štruktúrou. Keďže zaoberá sa vydavateľmi (bolo ich takmer 40), ktorí vydávali nie len pohľadnice Vysokých Tatier, môže slúžiť všetkým filokartistom ako pomôcka pri objasňovaní vydavateľa tej ktorej pohľadnice, či pri skúmaní techniky ktorou bola vyhotovená.

Zborník štúdii „Tatranské XIX. storočie a jeho osobnosti" vydalo Mesto Vysoké Tatry. Jeho zostavovateľom bol PaedDr. Mikuláš Argalács. Je to 160 stranová kniha v brožovanej plne farebnej väzbe, vynikajúce spracovaná a zostavená s množstvom obrazového (dobového) materiálu. Nedostatok má snáď len ten, že bola vydaná v nízkom náklade (rozpočet na akciu viac nedovolil) a je nepredajná a tým aj ťažko získateľná.

Ing. Zdeněk Baliga

Ocenenie práce filatelistov

Minister dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky každoročne udeľuje na jeseň ocenenia s cieľom morálne ohodnotiť výsledky práce jednotlivcov, ktorí sa príkladnou prácou zaslúžili o rozvoj a plnenie úloh v oblastiach patriacich do pôsobnosti ministerstva. V oblasti známkovej tvorby a poštového múzejníctva boli v predchádzajúcich rokoch ocenení najúspešnejší tvorcovia našich poštových známok ako aj niektorí členovia poradných orgánov ministra pre známkovú tvorbu. V tomto roku, ktorý je jubilejným aj pre slovenské poštové známky, získali ocenenie *Pocta ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR* za zásluhy o využitie a propagáciu kultúrneho a historického potenciálu Slovenska prostredníctvom poštových známok a rozvíjania filatelie traja slovenskí filatelisti: Mgr. Ján Vallo, Miroslav Ňaršík a JUDr. Otto Gáťa. Ocenené osobnosti slovenskej filatelie už doteraz získali viaceré domáce aj zahraničné filatelistické vyznamenania.

Pánovi Mgr. Jánovi Vallovi bola pocta ministra udelená najmä za dlhoročnú obetavú činnosť vo Zväze slovenských filatelistov, za zásluhy o vznik a rozvíjanie činnosti filatelistického združenia Spoločenstvo Sv. Gabriel, za reprezentovanie Slovenska pri plnení funkcií vo Weltbund St. Gabriel, za rozvíjanie publikačnej činnosti venovanej filatelii, ako aj za spoluprácu s Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a Slovenskou poštou, a. s., pri usporadúvaní filatelistických výstav a prezentácií poštových známok. Osobitne významný je aj prínos pána Mgr. Valla k príprave zaujímavých tém na vydanie poštových známok venovaných významným osobnostiam našej histórie, dôležitým sakrálnym architektonickým a umeleckým pamiatkam. Jeho mimoriadnou zásluhou je iniciovanie a príprava medzinárodného vydania poštovej známky 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu.

Pánovi Miroslavovi Ňaršíkovi bolo ocenenie pocta ministra udelené za jeho dlhoročnú aktívnu činnosť vo Zväze slovenských filatelistov ako aj za všestrannú obetavú podporu rozvíjania filatelie v nitrianskom regióne. Ocenené boli najmä jeho zásluhy na pravidelnom dlhoročnom usporadúvaní filatelistických výstav a spolupráca s ministerstvom ako aj so Slovenskou poštou, a. s. Ako osobitne významná bola ocenená jeho zásluha na usporiadaní výstav uskutočnených v tomto roku v Nitre v januári pri príležitosti 20. výročia vzniku SR a v júli pri príležitosti 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu. Predmetom ocenenia bol aj prínos pána Ňaršíka k prezentácii slovenskej známkovej tvorby pri príležitosti vydania poštových známok. Z jeho bohatej činnosti bola ocenená aj mimoriadna zásluha na rozvíjaní a upevňovaní vzťahov s filatelistami najmä v Českej republike, Chorvátsku, Maďarsku, Poľsku a Srbsku, jeho spolupráca na filatelistických výstavách v komuni-

tách Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj iniciovanie a príprava spoločného vydania poštovej známky so Srbskom.

Pánovi JUDr. Ottovi Gáťovi bola pocta ministra udelená za jeho všestranný celoživotný prínos k rozvíjaniu slovenskej filatelie. Ocenenie získal za obetavé rozvíjanie činností venovaných poštovým známkam, filatelii, poštovému múzejníctvu a publikačnej činnosti, ktoré spoločne prinášajú slovenskej filatelii úspechy už viac než polstoročie. Z jeho rozsiahlej filatelistickej činnosti bola ocenená zásluha na založení Slovenskej filatelistickej akadémie ako aj spolupráca s ministerstvom a Slovenskou poštou, a. s., pri príprave námetov na poštové známky, organizovaní filatelistických výstav a prezentácií vydaní poštových známok. Popri založení súkromného Filatelisticko-poštového múzea v Plevníku, ktoré postupne dopĺňal zbierkami a prezentuje ich verejnosti od roku 1990, je jeho mimoriadnou zásluhou dlhodobá systematická práca na dejinách poštovníctva a vyvíjanie súvisiacej publikačnej činnosti, a osobitne aj založenie a tridsaťročná podpora odborného filatelistického podujatia s kultúrno-spoločenským a vzdelávacím poslaním - *Dni filatelie Slovenska*, ktorého tridsiaty ročník sa uskutočnil tohto roku v Bytči.

Udelenie pocty ministra je súčasne aj prejavom spoločenského uznania a vďaky všetkým filatelistom, ktorí napĺňajú ušľachtilé poslanie filatelie.

Oceneným srdečne blahoželáme a prajeme veľa ďalších úspechov.

Ing. Jarmila Brichtová
riaditeľka odboru poštových služieb
Ministerstvo dopravy, výstavby
a regionálneho rozvoja SR

Dvanásť zvedavých otázok o slovenskej známkovej tvorbe

Filatelisti odkladajú známky do svojich zbierok, triedia ich podľa určitých pravidiel a vytvárajú exponáty, v ktorých prostredníctvom nich predstavujú svoje videnie sveta. Nie je im jedno ako známky vyzerajú a čo je na nich zobrazené. Majú eminentný záujem, aby boli vizuálne i esteticky príťažlivé a kvalitne vytlačené. A pochopiteľne, aby neboli drahé. Témy poštových známok na príslušný rok sa posudzujú spravidla s dvojročným predstihom v námetovej komisii známkovej tvorby, ktorá je poradným orgánom ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Prejednáva tiež návrh emisného plánu poštových známok predložený Slovenskou poštou, a.s. (SP). To, ako budú vyzerať ich výtvarné návrhy má zasa v kompetencii Realizačná komisia Slovenskej pošty, a. s.

Rok 2013 je takmer za nami. Jeho známková tvorba je definitívne na papieri. Položili sme preto niekoľko otázok Mgr. Martinovi Vančovi, PhD. vedúcemu Odboru Poštovej filatelistickej služby SP, a. s. (POFIS), ktorý administruje činnosť realizačnej komisie známkovej tvorby. Teda je zodpovedným pracovníkom Slovenskej pošty za to, aby bol

spokojný nielen vydavateľ, ale aj filatelisti. Tejto najpovolanejšej osobe, adresujeme 12 otázok ohľadne realizácie poštových známok a produktov z nich vyrobených.

1. Môžete nám predstaviť realizačnú komisiu, jej úlohy a kompetencie? Akými zásadami sa riadi komisia?

Realizačná komisia známkovej tvorby je poradným orgánom generálneho riaditeľa SP, a.s. Samozrejme má svoj Štatút aj Rokovací poriadok, ide však o interné materiály SP, a.s., a nie je v mojej kompetencii ich zverejňovať. Môžem povedať len to, že má posudzovať predkladané výtvarné návrhy na poštové známky a ostatné filatelistické produkty z hľadiska výtvarnej a námetovej kvality. Preto je komisia zložená z odborníkov z viacerých kultúrno-spoločenských oblastí ako napr. výtvarníci (maliari, grafici, typografi, rytci), tlačiari, teoretici a historici umenia, pričom na zasadnutia sú trvale prizývaní aj zástupcovia tlačiarní známok a Zväzu slovenských filatelistov. Členmi komisie sú prirodzene aj zamestnanci vydavateľa poštových známok, t.j. SP, a.s., a rezortu Ministerstva dopravy.

o O o

Filatelistov zaujíma akú podobu budú mať známky, najmä akou technikou budú tlačené a v akej tlačovej podobe ich získajú do svojich zbierok. A nepochybne, dôležité miesto má otázka, koľko budú stáť, alebo inak povedané, akú budú mať nominálnu hodnotu.

2. Môžete nám priblížiť, aké kritéria sa používajú pre výber techniky tlače a tlačovej formy známok, nominálnej hodnoty, prípadne, ktoré ďalšie kritériá sa berú do úvahy? Aký je rebríček hodnôt pri výbere? Je v kompetencii komisie odporúčať Slovenskej pošte, aká nominálna hodnota má byť v jednotlivých emisiách?

Výber tlačových techník a nominálne hodnoty určuje vydavateľ poštových známok, teda SP, a.s., kde je v prípade stanovenia nominálnych hodnôt realizované mimo úsekové pripomienkové konanie, nakoľko sa poštové známky používajú prioritne v poštovom styku. Pri výbere tlačových techník sa zasa pristupuje viac menej na základe precedensu alebo tradície, napr. Kultúrne dedičstvo Slovenska, Technické pamiatky a Krásy našej vlasti sú spravidla robené rotačnou oceľotlačou, Významné výročia a Ochrana prírody oceľotlačou z plochých platní v kombinácii s ofsetom, Osobnosti a Šport ofsetom, Umenie viacfarebnou rytinou a pod.

o O o

Rokmi bolo zaužívané, že niektoré emisie boli tlačené ako hárčeky, iné zase ako UTL so štyrmi až desiatimi známkami. Niektoré výplatné hodnoty majú len ťažko zdôvodniteľné nominálne hodnoty vo vzťahu k ich tematickému spracovaniu. Filatelisti sa často pýtajú, prečo? Radi by užšie spolupracovali s vydavateľom.

3. Akú máte predstavu, že by mala vyzerať interakcia zberateľov a filatelistov s vydavateľom poštových známok?

Zástupcovia filatelistov sú zastúpení vo všetkých poradných orgánoch súvisiacich s vydavateľskou činnosťou poštových známok. Zásadnou otázkou preto je, ako títo zástupcovia ďalej postupujú získané informácie. Podľa môjho názoru si ich bohužiaľ nechávajú viac-menej pre seba a z toho potom pramenia viaceré informačné nedostatky. Bolo by lepšie, ak by sa napríklad zástupcovia filatelistov v týchto poradných orgánoch periodicky obmieňali, teda aby členovia v komisiách rotovali a neboli tam stále tí istí. Túto rotáciu som sa pokúsil zaviesť do Realizačnej komisie, žiaľ, bez pochopenia ostatných členov, ktorí svoje pôsobenie v komisii považovali za doživotnú nomináciu. To podľa mňa nie je v poriadku. Komisie sú len poradné orgány a nemajú žiadnu exekutívnu právomoc. A čím budú komisie rôznorodej-

šie, tým môže byť aj rôznorodejšia známková tvorba.

o O o

Aby som rozvinul moju otázku sústredím sa na niektoré klasické formáty, na ktoré si filatelisti zvykli, napr. v emisii Umenie sa od roku 1993 zaužívali tlačové listy zo štyrmi známkami (UTL 4). V rokoch 2011 a 2012 nastala zmena, (UTL 4 a HA 1), a v roku 2013 sa vrátila k 2x UTL(4). Emisia Európa vychádzala ako UTL 10, neskôr UTL 8, tento rok sa zmenila na PL (50).

4. Komisia experimentuje alebo mení formátovú koncepciu?

Komisia úpravu tlačových listov neovplyvňuje, tú určujú kompetentní zamestnanci SP, a.s., t.j. POFIS-u. V komisii však táto problematika môže byť diskutovaná v prípade, že by narušila nejakú dlhotrvajúcu sériu, ako napr. v prípade emisie Umenie a jej hárčekových prevedení alebo najnovšie pri emisii Deň poštovej známky, ktorá bude v roku 2014 vydaná vo formáte kosodĺžnikovej známky s postrannými trojuholníkovými kupónmi, vytvárajúcimi spolu so známkou konzistentný obdĺžnik. Paradoxne práve túto zmenu všetci členovia komisie schválili ako zaujímavú inováciu, zatiaľ čo prizvaný zástupca ZSF bol proti takémuto experimentovaniu, napriek tomu, že práve od filatelistov zo Slovenska i zahraničia máme dopyt po takýchto netradičných perforáciách našich známok. Z vlastnej skúsenosti viem, že sa vždy nájdu ľudia, ktorí budú s niečím nespokojní. Názor väčšiny je však dôležitý aj pre vydavateľa poštových známok.

o O o

Niektoré emisie ako Vianoce, Veľká noc vychádzajú ako TL 50 a ZZ 10. Prvá z nich má klasickú perforáciu a klasický lep. Druhá je samolepiaca a známky sa oddeľujú priesekom. V novinkovej službe ponúka POFIS perforovaný produkt ako známku, ale druhý produkt dostanú len tí, čo objednávajú známkové zošitky. Z toho je zrejmé, že POFIS ich považuje za jednu emisiu, pre filatelistov sú to emisie dve.

5. Môžete komentovať túto skutočnosť?

Pre vydavateľa poštových známok je pri klasifikovaní emisií najdôležitejší obrazový motív poštovej známky, nie materiál z ktorého je známka vyrobená. Distribúcia známkových zošitkov je zasa podmienená objednávkovými formulármi, kde je ZZ chápaný ako produkt a má vlastnú kolónku, pretože známky sú adjustované v obale. Filatelisti samozrejme môžu mať odlišný názor a aj iný spôsob označovania emisií, čo aj majú, ak sa pozriete na katalóg Michel.

o O o

Vianočná známka 2012 a 2013 vyšla v troch formátoch, TL 50, UTL 8 a ZZ 10. Filatelistom uniká zmysel takejto rozmanitosti.

6. Môžete nás zoznámiť s dôvodmi, prečo vydavateľ prikročil k takejto variácii jedného motívu?

Variant známky s personalizovaným kupónom z emisie Vianoce, t.j. UTL 8, bol po prvý raz realizovaný v roku 2011 za účelom propagácie projektu Vianočná pošta. V tomto roku boli zasa vydané 2 vianočné známky, klasické Vianoce 2013: „Ľudové motívy v diele Ľudovíta Fullu" v tlačovej úprave 50-blok a celinovej pohľadnice. Druhá známka venovaná po prvý raz Vianočnej pošte, ktorá vzišla z detskej súťaže „Pošta Ježiškovi", zasa vyšla v úprave 8-bloku s personalizovaným kupónom propagujúcim 50. výročie založenia Radošínskeho naivného divadla, ktoré sa na SP, a.s., obrátilo v septembri so žiadosťou na vydanie príležitostnej poštovej známky. Bola vydaná aj ako ZZ s 10 známkami s tematikou Vianočnej pošty, tak ako to bolo pôvodne plánované. Vzhľadom na úspech, pozitívny ohlas verejnosti na emisiu poštovej známky venovanú Vianočnej pošte, radi by sme túto známku vydávali pra-

videlne každý rok, keďže pôjde o kontinuálnu súťaž detských prác posielaných Ježiškovi.

o O o

Emisia „Významné športové podujatia a osobnosti - Ján Popluhár" vyšla ako známka v TL 50 a UTL(8) známka s kupónom. Známky z TL 50 sú identické so známkami z UTL bez kupónu.

7. Môžete nám priblížiť, čo bola príčina takejto úpravy emisie?

Poštové známky slúžia v Slovenskej republike ešte stále primárne na úhradu poštového styku a až sekundárne na zberateľské, filatelistické účely. V prípade tejto emisie, ktorá bola pripravovaná pred zmenou cenníka služieb SP, a.s. od 1. 1. 2013 bolo potrebné zabezpečiť pre prevádzkové účely spoločnosti dostatočné množstvo poštových známok s novou nominálnou hodnotou 0,65 Eur. Preto existujú z tejto emisie dve úpravy tlačových listov, jedna pre zberateľov, jedna pre prevádzkové účely. S podobným prípadom sa mohli filatelisti stretnúť už v roku 2009 pri emisii EUROPA.

o O o

Časť známkovej produkcie je tlačená ofsetom. Okraje TL poskytujú informácie o dátume tlače, usporiadaní tlačovej formy PL *(sektorový piktogram)* a použitých farbách *(autotrónne značky)*. Na niektorých emisiách chýba dátum tlače, na niektorých sú vyznačené piktogramy, na iných nie.

8. Prečo je tomu tak? Môžete vysvetliť tieto rozdiely?

Dátum tlače je len na poštových známkach vytlačených technikou rotačnej oceľotlače na stroji WIFAG, ktorý má dátumovník. Ostatné tlačiarenské stroje v PTC Praha, a.s, toto vybavenie nemajú.

o O o

Zberatelia obálok prvého dňa (FDC) si veľmi cenia informačný text vložený do obálky. Texty píšu odborníci a poskytujú cenné informácie pri budovaní tematického exponátu. V mnohých sa však nenachádza informácia, ktorá filatelistov tiež zaujíma, napr. čo je zobrazené na FDC pritlačí, prípadne čo vyjadruje symbolika na pečiatke prvého dňa.

9. Môžete komentovať tento fakt?

Uvedený problém vyplýva z koordinovania vzniku oboch diel, t.j. textového a výtvarného. V niektorých prípadoch je autor textu rýchlejší a potom tam chýba informácia o motívoch na známke a FDC. Každopádne je na autorovi textu, či tam popis materiálov dá alebo nie, my ako objednávateľ ho k ničom nenútime, je to dosť voluntaristické. Osobne si však myslím, že na informačnej kartičke nemusí byť uvedené všetko a treba nechať priestor na bádanie filatelistom, ak vôbec o nejakú heuristiku majú záujem. Na základe tejto otázky, položenej navyše emeritným vysokoškolským pedagógom, sa mi zdá, že nie.

o O o

Zaznamenali sme vydávanie „FDC rozmeru A5 formátu" s celým hárčekom. Má všetky atribúty FDC. Nie je dodávaná v novinkovej službe ako FDC a na webovej stránke POFIS je zaradená ako „zvláštna ponuka". Prax vydávania dvoch typov FDC je bežnou praxou zahraničných vydavateľov.

10. Môžete sa vyjadriť k tomuto problému?

Obálky tohto typu nazývame príležitostné obálky, ktoré nemajú poštovú známku opečiatkovanú FDC pečiatkou, ale príležitostnou pečiatkou a ich dátum vydania nemusí byť totožný s dátumom vydania poštovej známky, ku ktorej je tento produkt emitovaný. Pravdou však je, že príležitostné obálky by mali zohľadňovať to, v ktorý deň sú vydané. Teda ak sú emitované v deň vydania známky, prítlač môže byť označená skratkou FDC, ak ich dátum vydania ale s termínom emisie známky nekorešponduje, FDC by tam byť nemalo. Treba si však uvedomiť, že ide

o pomerne nový produkt a ešte nie všetky nuansy sú pri ňom vycizelované, preto ďakujeme vám filatelistom, že nás na tieto nedostatky upozorníte.

o O o

Filatelisti zaregistrovali v roku 2011 nový produkt POFISu „Numizmatickú obálku". Odvtedy vychádza každý rok a je potešiteľné, POFIS sa pridal k svetovému trendu. Menej potešiteľný je fakt, že nebol na ponukovom liste novinkovej služby pre abonentov ZSF.

11. Môžete nám priblížiť koncepciu vydávania tohto produktu?

Neštandardné produkty, alebo nový emitovaný filatelistický tovar, ktorý nebol predmetom predchádzajúcich objednávok filatelistov, je vedený v položke Zvláštna ponuka, ktorý nazývame aj doplnkovým filatelistickým produktom. Takýmto artefaktom je aj numizmatická obálka s vloženou pamätnou, obehovou 2 eurovou mincou, ktorá bola po prvý raz vydaná pri príležitosti 20. výročia založenia Vyšehradskej skupiny, a ktorá sleduje rozšíriť vrstvu zberateľstva poštových známok aj medzi numizmatikmi. Vydávanie takýchto obálok je podmienené synchronizáciou emisií poštových známok s pamätnými mincami Národnej banky Slovenska vydaných na rovnakú tému, tak ako v prípade poslednej emisie venovanej 1150. výročiu príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu.

o O o

Celistvosti sú ozdobou filatelistických exponátov. Ich výpovedná hodnota závisí aj od estetického vzhľadu a výpovednej hodnoty príležitostnej pečiatky. V niektorých prípadoch je disharmónia medzi zobrazeným motívom známky a príležitostnou pečiatkou, napr. pri tohtoročnej emisii Vianoce.

12. Aký je vzťah realizačnej komisie a tvorcov príležitostných pečiatok? Ako je koordinovaná ich spolupráca?

V kompetencii realizačnej komisie nie je posudzovanie bežných príležitostných pečiatok. To spadá do agendy Odboru POFIS. V realizačnej komisii sa schvaľujú len také návrhy pečiatok, ktoré súvisia s emisiami poštových známok a sú spravidla od toho istého autora, ktorý robí známku. Posudzovanie príležitostných poštových pečiatok robila do konca roka 2012, tzv. Komisia na schvaľovanie známkových materiálov, ktorá ale nebola zriadená v súlade s organizačnými postupmi spoločnosti. Preto bola začiatkom roka 2013 zrušená a jej činnosť zabezpečená samostatným organizačným postupom v rámci spoločnosti v súlade s internými smernicami.

Rozhovor viedol Ľubomír Floch,
predseda redakčnej rady

Niekoľko viet na záver

Redakcia časopisu je presvedčená, že medzi vydavateľom poštových známok a filatelistami by sa mal viesť konštruktívny dialóg o známkovej tvorbe a produktoch z nich vyrobených. Nájsť spoločného menovateľa záujmov by nemalo byť ťažké, ak obidve strany pristupujú s maximálnym porozumením pre potreby partnerskej strany. Toto interview by mohlo byť začiatkom takéhoto dialógu. Sme presvedčení, že to bude na úžitok obidvoch partnerov. Vyzývame čitateľov časopisu, aby posielali svoje otázky redakcii, či už ako reakciu na toto interview, alebo nové otázky, na ktoré chcú získať odpoveď. Redakcia ich postúpi vydavateľovi, aby na ne odpovedal. Zástupcova ZSF sedia v obidvoch komisiách zodpovedných za emitovanie známok. Obsah ich rokovaní je podľa štatútu komisií dôverný. Nenechávajú si informácie pre seba, jednoducho rešpektujú štatúty. Keď sa stanú emisné programy oficiálne, publikujú ich vo zväzových médiách.

Redakcia časopisu

Norbert Feiner - laureát Ceny ZSF

Predseda ZSF menoval komisiu na predloženie návrhu na udelenie Ceny ZSF za rok 2012.

Návrhy na ocenenie pána Feinera podal KF 52 – 22 a ZKF ZsR ZSF a KM ZSF.

Návrh na ocenenie pána Helmeša podal KF 53 – 38 Bytča opakovane už druhy rok.

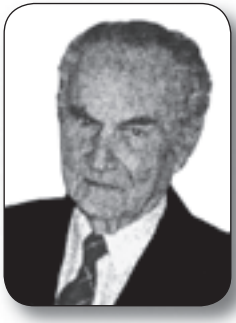

Komisia pracovala v zložení: predseda PaedDr. Jozef Oško, členovia Ing. Jozef Vangel CSc., Ing. Zdeněk Baliga.

Komisia pre udelenie Ceny ZSF za rok 2012, menovaná predsedom ZSF v zložení: predseda PaedDr. Jozef Oško, členovia Ing. Jozef Vangel CSc., Ing. Zdeněk Baliga, sa stretla 21. septembra 2013 v Bratislave. Z dvoch kandidátov predložila Rade ZSF návrh na udelenie laureáta CENY ZSF pre pána Norberta Feinera z Levíc. Rada ZSF návrh komise akceptovala v plnom rozsahu.

Dňa 20. marca 2013 oslávil pán Norbert Feiner svoje životné jubileum deväťdesiat rokov. Známky začal intenzívne zbierať v roku 1947 a svoju zberateľskú oblasť zameral na olympijské známky. Svojim exponátom získal mnoho ocenení doma i v zahraničí. Je členom levického klubu filatelistov od roku 1950. Dva roky bol jeho predsedom, a od roku 1956 až do roku 2008 tajomníkom klubu. Vyše 60 rokov vedie kroniku levického klubu.

V roku 1958 založil krúžok mladých filatelistov, stal sa jeho vedúcim a o mladých sa stará ešte stále. Tento krúžok dosahoval počas celého trvania pozoruhodné úspechy na filatelistických olympiádach, súťažiach ale hlavne v tvorbe filatelistických exponátov. Neustále rok čo rok vystavovali mladí filatelisti z levického krúžku 3 až 6 exponátov na každej výstave. Aj v tomto roku boli tri exponáty na medzinárodnej výstave v Nitre. Exponátmi svojich mládežníkov preslávil nielen levický krúžok ale i Slovensko a v minulosti aj ČSSR, a to hlavne v Budapešti, Miškolci, Kyjeve, Prahe, Luxembursku, Poľsku. Za vynikajúce výsledky práce s mládežou mu bol udelený v roku 1985 titul „Vzorný vedúci krúžku mladých filatelistov“. Od roku 1975 do roku 2008 bol porotcom pre námetovú a mládežnícku filateliu. Práce poroty sa zúčastnil 49 krát.

Päť rokov vykonával funkciu podpredsedu KV ZSF a v rokoch 1990 – 1992 predsedu Združenia klubov západoslovenského regiónu. Bol členom ÚV ZSF a 5 rokov členom ÚV ZČSF v Prahe. V rokoch 1970 – 1985 metodikom komisie mládeže pre Západoslovenský kraj.

Organizoval viaceré filatelistické akcie v Leviciach, výstavy družobné, súťažné, Juniorfilu 1979 spolu s kongresom mladých filatelistov, Levice 1990, výmenné burzy.

V roku 2013 pripravil zaujímavý exponát starých pohľadníc. Je stále vitálny a spoločensky. Aj v tomto pokročilom veku si udržiava telesnú kondíciu a sviežosť .

Za jeho aktívnu činnosť mu boli udelené mnohé zväzové vyznamenania, medzi ktoré patrí zlatý Čestný odznak ZSF, medaila Zaslúžilý pracovník vo filatelii. V decembri roku 1989 Minister dopravy ČSSR mu udelil vyznamenanie „Za vynikajúcu prácu“ za prácu s mládežou. V roku 2003 primátor Mesta Levice mu udelil „Cenu primátora“ za „Aktivity v oblasti kultúry a športu“ pri príležitosti jeho 80. narodenín.

Novému nositeľovi Ceny ZSF srdečne blahoželáme, prajeme mu veľa zdravia, šťastia a úspechov v ďalšej zberateľskej aktivite.

Redakcia

Jubileum Dr. Andreja Janovského

Dňa 7. 11. 2013 oslávil životné jubileum, 75 rokov, PaedDr. Andrej Janovský, veľmi aktívny člen KF v Kežmarku. Vo výbore nášho KF zastával rôzne funkcie, v súčasnosti je podpredsedom klubu.

Svoje aktivity smeruje hlavne do propagačnej oblasti. Je jedným z hlavných organizátorov veľmi vydarených inaugurácii známok, ktorých sa aktívne zúčastnil náš klub. Boli to inaugurácie známok Zvonica v Podolínci v roku 2006, Umenie 2010 v Spišskej Kapitule i v Ľubici, či Hrad Ľubovňa v roku 2012.

V tejto činnosti nepoľavuje ani dnes, svoje úsilie sústredil na vydanie známky k 300. výročiu vzniku Dreveného evanjelického kostola v Kežmarku, kultúrnej pamiatky Unesco, ktoré bude v roku 2017.

Členovia klubu jubilantovi k jeho životnému jubileu prajú všetko najlepšie, šťastie, zdravie a veľa síl a nadšenia v ďalšom zberateľskom úsilí.

Výbor KF 54 – 12 Kežmarok

Sedemdesiatiny Mgr. Mikuláša Vavruška

Dňa 4. 12. 2013 sa dožíva okrúhleho a významného životného výročia – 70 rokov – dlhoročný filatelista a člen výboru KF 52 – 44 Senica pán Mgr. Mikuláš Vavruška. Ako kronikár a tajomník klubu zaznamenáva všetky udalosti spojené so senickou filateliou. V posledných rokoch spolupracuje s novinkárom na dodávaní všetkých filatelistických materiálov k spokojnosti všetkých členov klubu. Jeho návrh PPP pri vydaní známky Senica bol v plnom rozsahu akceptovaný majstrom Horniakom pri definitívnej tvorbe pečiatky.

K životnému výročiu želáme pánovi Mgr. Vavruškovi hlavne veľa zdravia, životného optimizmu a veľa spokojnosti tak v osobnom živote, ako aj pri činnosti v KF Senica.

Peter Mach, predseda KF Senica

Blahoželáme

V tomto roku oslavujú svoje okrúhle životné jubileá naši členovia z KF 54 – 01 Košice. Pán Dr. Vladimír Chmelár oslávil 80 rokov, známy vystavovateľ pán MUDr. Juraj Pálka sa tohto roku dožíva 75 rokov a Ing. Miroslav Gerec, predseda Komisie slovenských známok a celín, 50 rokov. Oslávencom želáme veľa šťastia, zdravia, osobných a filatelistických úspechov.

KF 54 – 01 Košice a redakcia Spravodajcu

INZERCIA ZSF

Redakcia časopisu chce napomôcť prehĺbeniu informovanosti členov navzájom, budovaniu vzťahov s filatelistickými obchodníkmi. Preto v tejto rubrike uverejňujeme inzerciu členov ZSF bezplatne. Redakcia si vyhradzuje právo rozhodnúť o mieste uverejnenia inzerátu alebo reklamy v časopise.

- Predám rakúske FDC od 11.1.1957 do 24.9.1976. Obálky sú v štyroch albumoch. Cena dohodou. Tel.: 0949 316 342
- Chcem vymieňať známky spoločných vydaní, FDC Slovenska, TL vtáctvo, ponúkam známky Indie od roku 2012 Moja adresa: MBIKA PRASAD PATTNAYAK, N6/502(1ST FLOOR), IRC VILLAGE, NAYAPALLI BHUBANESWAR -751015, ODISHA, REPUBLIC OF INDIA.

2013, 13. 11. * **Vianoce 2013 – Ľudové motívy v diele Ľudovíta Fullu** * príležitostná známka * N: M. Žálec Varcholová * OF PTC * PL: 50 ZP, TF: 4 PL * papier FLA * HZ 11 ¼ : 11 ¾ * FDC N: M. Žálec Varcholová, OF Kasico * náklad: 1,7 mil.

551) Ľudové motívy v diele Ľudovíta Fullu (1902-1980)

551	**0,45 € viacfarebná**	**0,45**
551	FDC	1,35

Poznámka
Papier známok má vôňu pečeného jablka.

2013, 29. 11. * **Ján Jakub Stunder, Martin Martinček** (Umenie) * príležitostné známky * R: F. Horniak (552), R. Cigánik (553) * OTp (552), OTp+OF (553) PTC * PL: 4 ZP + 2 K (552), 4 ZP + 1 K (553), TF: 1 PL * papier FLA * RZ 11 ¾ * FDC N+R: F. Horniak (552), R. Cigánik (553), OTp TAB * náklad: po 80 tis. (po 20 tis. PL)

552) Ján Jakub Stunder (1759 – 1811): Gróf Ján Hadik načrtáva Stunderov portrét

553) Martin Martinček (1913 – 2004): Po dojení, 1964

552	**1,25 € viacfarebná**	**1,25**
553	**1,20 € sivá/čierna**	**1,20**
552-553	Séria (2)	2,45
552	PL (109 x 164 mm)	5,00
553	PL (108 x 165 mm)	4,80
552	FDC	2,15
553	FDC	2,10
553	PT (148 x 210 mm) čierna, číslovaná, nažĺtly papier, OTp+KT	2,80

2013, 6. 12. * **Igor Rumanský** (Deň poštovej známky) * príležitostná známka * N+R: R. Cigánik * OTr+HT PTC * PL: 30 ZP + 30 K, TF: 2 PL * papier FLA * RZ 11 ¾ : 11 ¼ * FDC N+R: R. Cigánik, OTp TAB * náklad: 1,05 mil.

554) Alegorická kresba
kupón) Igor Rumanský (1946 – 2006) – slovenský maliar, grafik, ilustrátor a výtvarný pedagóg

554	**0,65 € viacfarebná**	**0,65**
554	FDC	1,55
554	NL	0,91
Kupóny		
554	KĽ	0,65
554	KP	0,65
554	KĽ+KP	0,65
554	S	1,30

Využite zvlášnu ponuku na

www.pofis.sk